

ХАРКІВСЬКА ДЕРЖАВНА АКАДЕМІЯ КУЛЬТУРИ

Факультет культурології

Кафедра менеджменту культури та соціальних технологій

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

на здобуття першого (бакалаврського) ступеня вищої освіти

Освітньо-професійна програма «Менеджмент культури та соціальний
маркетинг»

на тему: Вдосконалення концертної діяльності в умовах трансформації
соціокультурної сфери

Виконав: студент

спеціальність 0.28 «Менеджмент соціокультурної діяльності»

Олександр СМЕТАНІН

Керівник: доц., доктор педагогічних наук,

доцент кафедри менеджменту культури та

соціальних технологій

Наталія МАКСИМОВСЬКА

Кваліфікаційна робота допущена до захисту

рішенням кафедри менеджменту культури та соціальних технологій

Протокол № ___ від « ___ » _____ 202__ р.

Завідувач кафедри _____ доц. Альберт ЦЕРКОВНИЙ

Харків 2021

ЗМІСТ

ВСТУП.....		3
РОЗДІЛ І.	Теоретичні засади регулювання концертної діяльності в сучасних соціокультурних умовах.....	6
1.1.	Поняття концертної діяльності та управління нею.....	6
1.2.	Засади управління концертною діяльністю в процесі трансформації соціокультурної сфери.....	11
1.3.	Сучасні інформаційні технології в управлінні концертною діяльністю.....	17
РОЗДІЛ ІІ.	Дослідження управління концертною діяльністю.....	27
2.1.	Організація концертної діяльності як складової соціокультурної сфери.....	27
2.2.	Зарубіжний досвід організації концертної діяльності.....	36
2.3.	Досвід і статистика концертної діяльності в Україні.....	42
РОЗДІЛ ІІІ.	Проект вдосконалення концертної діяльності в Україні.....	46
3.1	Пропозиції щодо покращення системи організації концертної діяльності.....	46
3.2	Очікувані результати від реалізації проекту.....	52
ВИСНОВКИ.....		57
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....		60

ВСТУП

Актуальність теми дослідження. Соціальні перетворення, що відбуваються в Україні під впливом соціально-економічних реформ, призвели до зміни багатьох соціально-культурних орієнтацій. У сучасному соціокультурному середовищі, в умовах формування нового культурного досвіду, особливу цінність набуває: формування, розробка та впровадження в креативне середовище – комплексу сучасних програмних продуктів.

Відновлення національної держави в Україні та закріплення демократичних цінностей відбувається в досить складних і суперечливих умовах, що зумовлено нестабільністю (революційними) багатьох соціально-політичних та соціально-економічних процесів, що розпочались у 1990-х роках. Як результат, ідеологічні ціннісні координати залишаються незрозумілими - регулятори людської поведінки і навіть людських відносин. Це дуже сильно впливає на соціально-культурну ситуацію в Україні. Врешті-решт, широкі зміни в суспільстві, якщо вони є системними та пов'язаними зі створенням нового соціального порядку, завжди відбуваються разом із культурними перетвореннями. Тому їх цілком справедливо називають «переоцінкою всіх цінностей».

За цих обставин перед соціально-гуманітарними науками особливо гостро ставиться питання про переоцінку звичного діапазону критеріїв оцінки не лише для нашого минулого, а й для нашого майбутнього. Не в останню чергу це стосується соціально-культурних змін в українському суспільстві, яке досі тісно пов'язане з тоталітарним минулим.

З огляду на вищесказане, на сучасному етапі розвитку України значна увага приділяється організації соціально-культурної діяльності серед молоді. Це означає цілеспрямований, спеціально організований процес залучення людини до культурних цінностей суспільства та активне залучення особистості до цього процесу.

Питання же модернізації та трансформації саме концертної діяльності в соціокультурному просторі України, стають особливо актуальними у зв'язку зі всесвітньої пандемією COVID–19. Культура масових заходів знаходиться в кризовому стані, що вимагає ретельного дослідження.

Міська культура, включаючи концертну діяльність, орієнтована на штучно створені середовища існування людини. Однак міська культура включає норми та цінності міської спільноти, спосіб життя, менталітет громадян та способи та моделі соціальної комунікації, що зазнають значних змін при переході від індустріальної до постіндустріальної ери.. Цим актуалізується дане дослідження.

Соціально-психологічна складова концертної діяльності розглядається в працях Є. Дукова, М. Юрія, В. Мартинова, С. Ляшенко та інших вчених.

Аналізом трансформації соціокультурного середовища займалися М. Грушевський, управлінню концерною діяльністю присвячені дослідження таких науковців та теоретиків, як Г. Белов, І. Горбунова, А. Гольченко, С. Полозов та інші. Проблеми організації концертної діяльності представлені в роботах І. Красильникова, М. Фролова та інших.

Однак, недостатньо розкриті були теми соціокультурних трансформацій, такі як: застосування сучасних програмних продуктів для вдосконалення концертного досвіду, вплив інформаційних технологій на музичну індустрію, концертна діяльність в соціокультурному просторі, і тому, на нашу думку, є актуальним дослідження даної теми.

Об'єкт дослідження: управління концертною діяльністю в умовах трансформації соціокультурної сфери

Предмет дослідження: організаційні засади реалізації концертної діяльності засобами сучасних програмних продуктів.

Мета дослідження - дослідити особливості управління концертною діяльністю в сучасних умовах та розробити проект її вдосконалення засобами спеціальних програмних продуктів.

Для досягнення зазначеної мети в роботі вирішувалися такі **завдання:**

- розкрити теоретичні засади регулювання концертної діяльності в умовах соціокультурної трансформації;
- дати характеристику структурі організації концертної діяльності як складової соціокультурної сфери;
- розкрити зарубіжний досвід організації концертної діяльності;
- проаналізувати досвід і статистика концертної діяльності в Україні;
- розробити проект вдосконалення концертної діяльності в умовах занепаду музичної індустрії.

Методологічною базою дослідження стали загальнотеоретичні методи аналізу: спостереження, літературний аналіз, соціологічне дослідження статистичних даних, узагальнення досліджуваної проблеми.

Теоретична новизна полягає в використанні особистого музичного досвіду, узагальненні та систематизації теоретичних матеріалів, що пов'язані з сучасними тенденціями в організації концертної діяльності. Розроблені та запропоновані, шляхи вдосконалення та оптимізації концертної діяльності, в умовах соціокультурних трансформацій, що і визначає актуальність теми дослідження.

Теоретична основа дослідження – це наукові праці українських (Ю. Капустіна, Л. Неведомської, І. Зайцева, В. Конена, Т. Кудінова) вчених із загальнотеоретичної соціокультурної практики, філософії, логіки інших галузей концертної системи в Україні.

Практичне значення дослідження полягає в тому, що висновки і пропозиції, сформульовані в роботі, можуть бути використані у: науково-дослідній діяльності – для потенційного покращення і розвитку концертної діяльності на території України; навчальному процесі – при викладанні навчальних дисциплін з менеджменту соціокультурної діяльності.

Структура та обсяг роботи зумовлені метою і завданнями дослідження. Робота складається зі вступу, трьох розділів, які містять вісім підрозділів, висновків та списку використаних джерел (60 найменувань). Загальний обсяг роботи становить 64 сторінки, з яких основний зміст - 59 сторінок.

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ РЕГУЛЮВАННЯ КОНЦЕРТНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В СУЧАСНИХ СОЦІОКУЛЬТУРНИХ УМОВАХ

1.1. Поняття концертної діяльності та управління нею

В цьому розділі пропоную дослідити та проаналізувати поняття «концертна діяльність». Щоб перейти до визначення концертної діяльності, спершу пропоную зануритися в історичний екскурс музичного мистецтва і поняття «концерт».

Культура сучасного суспільства виникає і розвивається в певному соціокультурному контексті і відбиває особливості його як цілісної системи.

Концерт з давніх часів є "номерним" видом публічної діяльності, яка включає величезну кількість жанрів і стилів. Існує три напрямки номерів: музичні, естрадні, хореографічні.

Починаючи з витоків, до суб'єктів концертної форми відносилися не лише музиканти. Показові виступи циркових артистів, перфоманси митців, скульпторів - вони були невід'ємними атрибутами подібних заходів. Концерт трансливав просвітницьку та розважальну функцію в маси, і знайшов своє відображення в дозвільній культурі того часу.

Історія концертної діяльності має ключові етапи становлення. На етапі інтеграції, формувалися перші категорії художніх колективів, які можна класифікувати як - аматорські музиканти, колегія бардів, творчі гуртки, оперні колективи, інструменталісти.

Характеризуючи представлених художніх діячів, слід дати визначення об'єктам масових заходів: «Найпершими концертними підприємствами були середньовічні цехи міських музикантів, які самі стали першими будувати концертні зали. Важливим стимулом до розгортання платної концертної роботи була для них необхідність підтримувати вдів, сиріт і хворих музикантів, які отримували пенсію із загальної каси цеху. Уже в Новий час ці традиції набули

розвитку в практиці частини загальнонаціональних концертних об'єднань, які спеціалізувалися на поповненні пенсійного та страхового фонду музикантів» [24, с.152].

Як стверджує Є. Дуков, таким, наприклад, був «Новий музичний фонд», організований в Англії в 1786 році для підтримки вдів і хворих музикантів. Трохи пізніше з'явився «Хоральний фонд», що виконував ті ж функції, але тільки по відношенню до артистів хору. Утворене в 1771 році в Австрії «Товариство музикантів» незабаром отримало назву, яка точно відображала його функції: «Пенсійне суспільство на користь вдів і сиріт австрійських музикантів» [24, с.153].

Такі художні колективи закріпилися в Східній Європі, в рік вони проводили обмежену кількість заходів, не більше трьох, так як авторський матеріал вимагає набагато більше витраченого часу, ніж виконання композицій популярних композиторів. Такі події мали попит серед місцевого населення і завжди залишалися затребуваними, що знаходило відображення в регулярності проведення концертів і стабільності даної галузі.

Розпочаті в XVI столітті в Італії вони незабаром поширилися по всій Європі. Як пише Є. Дуков, церква не тільки виявлялася місцем проведення концертів, а й визначала також репертуар і до певної міри виконавську манеру в кожній місцевості. Її можна порівняти з концертною організацією, що має свою школу, через яку проходили і професіонали, і любителі, і, яка довгий час мала свою, унікальну систему продажу музики, засновану на заміщенні квитків текстами і партитурами ораторій, що продавалися біля входу в храм безпосередньо перед концертами [24, с.155].

У другій половині XIX століття відбулися соціокультурні зміни, які спричинили за собою появу нового етапу в творчому вираженні. У населення з'явилося більше можливостей для самореалізації, цензура слабшає, розвиток туризму стимулює культурний обмін, який знаходить своє відображення в творах того часу. Попит і зацікавленість до зарубіжних композиціям вплинув на реорганізацію та переосмислення закону про авторське право.

Це призвело до трансформації концертної індустрії. На заміну артистів-одинаків прийшли організатори. Для задоволення потреб аудиторії, були залучені фахівці з різних областей, що дозволило вдосконалити для досвід для відвідувачів і вийти концертному бізнесу на новий рівень.

Час "самоврядування" перед тим, як ремісники закінчать і поступляться мінливому управлінському принципу, - це покликання на початку ХХ століття, якщо: ремісник, імпресаріо. функціонує на світовому музичному ринку і видає зі спокусою створити зоряних артистів.

Наприкінці ХХ ст. зароджуються артист-менеджмент (Booking) агентства, наприклад: Booking Machine, A3 Artists Agency, Buchwald, TalentWorks, що саме по собі призводить до застою та меншою актуальністю Філармоній. Щодо проблеми організації концертної діяльності в сучасній Україні, слід зазначити, що під час переходу держави на ринкову економічну модель "концертне дійство" не було позбавлене цензури, але й обов'язку організувати регулярні концерти.

Українське законодавство містить опис діяльності працівників сфери культури. У ньому містяться закони, які не регулюють застосування авторського права на використання (відтворення) класичних композицій. Кожен музикант має право відтворити або адаптувати класичну творчість. Філармонії більше не були лідируючими установами, які займалися концертною діяльністю

Філармонія як система просвітницьких організацій, з кожним роком втрачала свою актуальність. Ринкова конкуренція вплинула на появу досугово-навчальних альтернатив. Активно з'являлися будинки культури, івент та концертні агенції, музичні клуби, які регулярно організовували заходи.

В цей період, подібні зміни призвели до появи нової хвилі бізнесменів і адміністраторів, які брали на себе функцію з організації концертних заходів, але це повлекло за собою ряд проблем. Відвідування концертів як вид дозвільної діяльності став недоступним для певних верств населення, чому особливо сприяла економічна ситуація в Україні того часу. Недостатнє фінансування безпосередньо впливало на рівень культурної залученості громадян.

Така кризова соціокультурна і економічна ситуація призвела до утворення нової глобальної проблеми, організації заходів неналежної якості, які використовувалися заради особистісної вигоди і для реклами певної продукції. Це спричинило за собою скорочення турової (гастрольної) діяльності на території України. Виступи колективів відходять на другий план, а ті колективи, які залишилися на плаву - перекваліфікувалися в сесійних музикантів і беруть участь у рекламних виступах з елементами шоу. Церемонії відкриття, вікторини, весільні заходи - це дозволяє артистам закріпитися в медіа-просторі. Це все закріпилося в культурі і знаходить своє місце в наш час.

Приватний музикант відрізняється від актора театру або іншого діяча культури. Він володіє більшою творчою незалежністю, може бути сольним артистом і самостійно приймати рішення щодо своєї творчості, місця виступу, способу просування, не будучи обмеженим контрактними зобов'язаннями. Сучасні тенденції вказують на те, що для аудиторії важливі не скільки музичні здібності та "портфоліо" артиста, скільки його образ і імідж. Популярні музиканти все частіше звертаються до послуг лейблів, продюсерів та менеджерів, які беруть на себе обов'язки по просуванню, організації виступів, виконанні рекламних зобов'язань. Однак, з розвитком інформаційних технологій, такі форми концертного менеджменту, є додатковими послугами і не є обов'язковими.

Термін "менеджер" має два значення: управлінець і найманий робітник. Якщо директор філармонії чи іншої установи культури є насамперед найнятий менеджером, то продюсер, антрепренер, імпресаріо - особи, які відповідають найбільше другому значенню - підприємець. Продюсер в основному працює з проектами, такими як пошук нових талантів, створення нових колективів, нових «зіркових» імен, підготовкою оригінальних програм, проведення фестивалів і тощо [17, с.26].

Антрепренер – це власник, орендар або власник приватного видовищного підприємства. На відміну від продюсера антрепренер в основному займається експлуатацією цього Театр, кіно та хореографічне мистецтво

підприємства - антрепризою. Проте антрепренер, що працює з проектами, може бути продюсером, так само як і продюсер – антрепренером. Імпресаріо (від італ. Impresario, від *imprendere* - робити, затівати) - це професійний організатор концертів, вистав. Організатор видовищних підприємств або агент будь-якого артиста, який діє від його імені, укладає для нього контракти. Його спеціалізація - посередницька діяльність, хоча він також може виступати в ролі і продюсера, і антрепренера [22, с.26].

Тому необхідно узагальнити та систематизувати активний розвиток інноваційних тенденцій у соціально-культурній та освітній сфері суспільства, використовувати накопичений досвід роботи з культурними практиками, авторськими школами та спеціалістами-новаторами. На основі аналізу цієї ситуації, доцільно прийти до використання технологічного підходу.

Застосування цього підходу полягає в точному інструментальному управлінні процесом підготовки фахівців із соціально-культурних, музичних та мистецьких мистецтв із гарантованим досягненням цілей. Відповідно при використанні різних форм роботи в концертній діяльності необхідно враховувати одну важливу умову: творчість має відповідати очікуванням аудиторії, щоб досягти успіху.

Засобами є важелі впливу на аудиторію. Певні тригери, які допомагають доносити ідеї до публіки, використовуючи алгоритми теоретичного дослідження.

Коли необхідно розробити і реалізувати один з видів музичних програм - використовуються тригери впливу на аудиторію. При розробці подібних комплексів, застосовуються публічні методи репрезентації. Вони дозволяють доступно транслювати інформацію, обмінюватися зворотним зв'язком з аудиторією, отримувати відгуки та застосовувати ці дані для вдосконалення відвідувального досвіду в подальших заходах.

Відповідно, для поліпшення концертного досвіду і діяльності в цілому, в наш час необхідні:

- створення сприятливих умов для створення і розвитку нових музичних творів, жанрів;
- розширення цільової аудиторії жанрів з низькою популярністю, що стимулює збільшення концертної аудиторії;
- використання ефективних технік менеджменту для організації заходів;
- створення, вдосконалення на території України умов для проведення масових заходів. Формування та поліпшення іміджу для потенційних зарубіжних артистів.

1.2. Засади управління концертною діяльністю в процесі трансформації соціокультурної сфери

Необхідно дати визначення такому явищу, як концертна діяльність. Наприклад, культурологи дають таке визначення: концертні заходи - це публічні заходи з платним або безкоштовним доступом, де виступають музичні та хореографічні колективи, артисти оригінальних жанрів. Всього на одній сцені, в одному концерті можуть поєднуватися музика, література, танець, естрада, театр. Таке жанрове і кількісне різноманіття вимагає ретельної підготовки та організації, тому проведення концертів завдання для професіоналів.

Види концертних виступів колективів можуть бути різними як за обсягом виступу, так і за змістом концерту. Найбільш поширеним видом виступу колективу є участь його в збірному концерті поряд з іншими творчими силами, коли колектив виконує 2-3 номери. У таких концертах вибір репертуару зазвичай визначається творчим задумом режисера. Часто збірні концерти присвячуються якоїсь події і мають театралізовану спрямованість. Керівнику колективу потрібно домагатися того, щоб репертуар колективу в таких концертах не був одноплановим. Елемент контрастності репертуару повинен завжди бути присутнім в концертних виступах.

Концерт же є публічною акцією, що передбачає зосередження слухача на музиці як на самоцінному об'єкті, що остаточно відірвався від своїх побутових функцій. Як зауважує В.Мартінов, процес слухання музики на концерті «повинен бути максимально огорожений від вторгнення будь-яких сторонніх життєвих проявів і зосереджений виключно на сприйнятті того, що пропонується до прослуховування, а для цього необхідним є спеціально пристосоване приміщення, і саме таким приміщенням є концертна зала. Якщо раніше музика звучала у церкві, в палацових залах, на площі або в парках, музика повинна була перемішуватися (і неминуче перемішувалася) з найрізноманітнішими проявами життя – з відправою релігійного культу, з придворними церемоніями, зі святами або з розвагами, то в концертній залі слухання музики, звільняючись від співучасті з усіма перерахованими вище проявами життя, стає цінним і автономним актом» [40, с.203].

Розвиток державних інститутів став важливим фактором розвитку концертів, тому-що у аудиторії з'явилася можливість самовираження. На першому етапі розвитку концертної практики, у XVII-XVIII ст. у придворному побуті та аристократичних салонах (т.з. академії, *collegium musicum*) музикування було розраховане лише на обмежене коло запрошених осіб. Для гостей грали музиканти, що були на службі аристократа-мецената, який мав власні інструментальні та хорові капели. Невелике число слухачів та мале приміщення надавали концертам характер камерно-ансамблевого музикування [9, с.26].

У цей період відбувається формування основних складових концертної діяльності – з'являються такі поняття як концертний виконавець (віртуоз), формується відповідне середовище, розвивається принцип патронату концертної діяльності, закріплюється тріада «автор-виконавець-слухач» [14, с.122].

Важливим етапом розвитку відкритих платних концертів стала діяльність французького товариства «Concert spiritual», заснованого у 1725 р. Назва товариства, яка перекладається як «Духовні концерти», була пов'язана з

виконуваним репертуаром, у якому вагому частину посідали мотети, кантати та інші церковні жанри. Крім того, на концертах, організованих товариством, звучала інструментальна музика не французьких авторів. Вибірковість репертуару, у т. ч. заборона виконували оперні уривки та музику французьких композиторів, малий термін, протягом якого було дозволено влаштовувати публічні концерти (лише 35 днів на рік, коли, відповідно до церковного календаря, не давалися вистави у театрах), пов'язана з обмеженням, яке накладало на діяльність товариства Королівська академія музики (Опера) [16, с.32].

Це призвело до появи нового формату концертного заходу. Концерт складався з декількох сегментів, в кожному з яких виконувалася своя програма, але новаторською вважалася форма змагання. Інструментальна або вокальна битва двох музикантів, де визначається переможець. Така форма перфомансу використовувала елементи шоу і викликала широкий резонанс та попит серед слухачів, що спричинило за собою формування нових музичних жанрів.

Однак, концерти були не єдиною формою публічного самовираження. Ресторани та публічні заклади теж мали свою частину аудиторії, вони були орієнтовані на приватні заходи.

З цього випливає, що в Європі, XVIII ст. стало ключовим в інтеграції концерту у музичну культуру.

Музичний виконавець стає головним атрибутом заходу..

Завдяки сольному концерту, в наш час, поширеною практикою є, коли головний хедлайнер - артист, а не композитор, заради якого відвідують цю подію.

Підводячи підсумок, ми даємо характеристику концерту як публічній формі заходу. Він є подією, де суб'єктами виступають сольні артисти, музичні, естрадні та хореографічні колективи. Основні функції концерту - отримання прибутку, надання дозвілленого задоволення, самовираження шляхом виконання музичних творів.

Державні і приватні концертні агентства швидко адаптувалися до сучасних умов і сприяли глобальному розвитку концертної діяльності.

В. Мартинов слушно зауважує, що починаючи з XIX ст., музика стає індустрією із власною інфраструктурою, матеріально-технічною базою і адміністративно-господарчим апаратом, а виконання музичних творів передбачає використання усієї цієї інфраструктури [40, с.205].

Умови для проведення і прийняття міжнародних заходів, повинні відповідати світовим стандартам. Регіон повинен бути безпечним, володіти кваліфікованим персоналом, мати практичну транспортну розв'язку, наявність відповідних майданчиків для проведення заходів, мати платежоспособне населення.

До спостереження В. Мартинова додаємо ще одну важливу складову:

У XVIII ст. Створюється PR-підрозділ, який включає музичну оглядачну критику (журналістику), що формує і впливає на громадську думку, а також відіграє важливу роль у розвитку концертної діяльності, оскільки центральною фігурою публічних заходів завжди є аудиторія, яка зосереджується на артисті. Щодо аудиторії та її смаку, ми виділяємо особливість:

Розвиток концертної діяльності відбувався у розважальному, духовному, серйозному, та просвітницькому напрямках. Для значної частини населення, концерт є розважальним видом дозвільної діяльності.

Як слушно зазначає С. Лащенко, основою інтересу публіки до концерту є вічний потяг до новизни та розваг. Проте навіть сприймаючи концерт як своєрідний атракціон, публіка несвідомо розширює свій слуховий досвід, звикає до нового звучання, формуючи ґрунт для набуття навичок слухати музику [36, с.185]. Це вплинуло на зміну орієнтирів творчості артистів. Вони почали впливати на свідомість “споживачів”, щоб доступніше просувати власні композиції.

Отже, у журналістській діяльності XIX ст., крім дослідження і рецензування музичного ринку, існували декілька ключових напрямів:

формування лояльності аудиторії до певних жанрів, розвитку популярності музичних напрямків і його представників, освітлення концертних заходів.

Музичне мистецтво закріпилося в концертній індустрії. Вона зазнала значних змін, викликаних соціокультурними трансформаціями та інтегрувалася у комплекс музичного бізнесу..

Створивши комплекс музичних бізнес-елементів, досуговая дозвіллева змінює усталену форму загально визнаних видів відпочинку і сприяє до появи нових форм та методів управління концертною діяльністю

Загально визнані форми заходів втратили свою актуальність на початку 1990-х років. Як описувалося раніше, до цього призвели такі аспекти соціокультурних змін як: ослаблення цензури, посилення тоталітарного режиму, поширення інформаційних технологій, відповідно - засобів масової інформації та появи лідерів думок. Суспільство притерпело змін і наближався до віку діджиталізації.

В цей період почалося інтенсивне впровадження інформаційних технологій в комплекс менеджменту концертної галузі. Концерт як зображально-художня форма тісно інтегрувався в івент - діяльність. Розвиток і доступність інтернету, автоматизація, поява сучасних програмних продуктів, таких як бази даних, програми обліку - призвели до скорочення профільних фахівців і призвели до зростання на ринку праці системних адміністраторів. Це дозволило клубам скоротити витрати і оптимізувати робочі процеси, що спричинило за собою доступність в організації концертів та поширення їх на території України.

Таким чином в наші часи концертна діяльність є важливою подією в духовному житті колективу. Концертний виступ приносить потужні враження (радість, переживання, гордість), дозволяє побачити значущість своїх занять музичною творчістю, ще більш зміцнює і розширює кругозір, сприяє формуванню громадської активності. Концерт, як і репетиційний процес, має великий виховний вплив. Цільова установка репетицій на концертний виступ змінює сам характер музично-пізнавальної діяльності: викликає позитивне

ставлення до занять в колективах, пробуджує інтерес, змінює мотиви навчання музично-виконавського мистецтва.

Концертний процес побудований на “номерах”. Залежно від їх змісту, структури та характеру розрізняють такі типи концертів: розважальний, тематичний, театральний, репортажний.

Особливість розважальних концертів в тому, що вони не мають серйозного сценарію і спрямовані на задоволення дозвіллевих потреб.

Концерт став невід'ємною частиною в дозвільній діяльності сучасної людини. Однак, існують обставини, зокрема державний апарат, в функції якого входить регулювання концертної діяльності на території України, він надає прямий вплив на культурну індустрію. Вони контролюють і регулюють музичне інформаційне поле, мають можливість обмежувати або навіть забороняти діяльність артистів на території держави.

В сучасних умовах, серед обставин, глобальний вплив на концертну індустрію справила коронавірусна інфекція, а точніше пандемія “Covid-19” та її наслідки, фактично, призупинили дану діяльність та привели до трансформації не тільки концертів, а й усієї сфери масових заходів до цифрового простору. Це призвело до появи концертних онлайн-агентств, які почали формувати актуальні способи управління заходами в мережі інтернет.

Невід'ємну складову в музичній індустрії займає діяльність арт-директорів, менеджерів, звукорежисерів, виробників музичних інструментів.

Особливо важливими складовими в епоху цифрових технологій є організації зі зв'язків з громадськістю, музично-орієнтовані засоби масової інформації, які в час інформаційних технологій, коли люди перенасичені контентом - сегментують і рецензують подібні заходи, твори, події.

Сучасні навчальні заклади в області мистецтв виховують професіоналів, які по завершенню навчання стають суб'єктами концертних заходів. Викладачі, використовуючи науково-методологічну базу вносять істотний внесок в процес навчання. Програмні продукти дозволили реорганізувати навчальний процес,

соціокультурне середовище передбачає організацію практики в місцевих клубних закладах. Практичні навички зміщують традиційний теоретичний процес навчання, це дозволяє скорочувати теоретичний матеріал і йде на користь початківцям студентам, які на ранньому етапі набувають художні навички.

Прогресивний викладач не стоїть на місці і стежить за прогресом. Знання і застосування сучасних методів і технологій дозволяють керівнику вдосконалити навчальний процес, регулярно запропоновувати вносити зміни в програму, це в перспективі поліпшить досвід студентів. Дані зміни сформуєть сприятливе середовище для духовного збагачення студентів, що позитивно відбитися на концертній індустрії. Поп музика, яка в наш час є лідируючою по прослуховуванню - перестане бути монополістом в музичному секторі, менш популярні жанри знайдуть нову аудиторію, це призведе до культурного балансу в музичній сфері та концертному бізнесі.

Таким чином управління концертною діяльністю формувалося століттями і на даний час – це процес творчий, що розвивається. Шукаючий, прогресивний, експериментуючий керівник трансформує соціокультурний простір загалом усього суспільства.

1.3. Сучасні інформаційні технології в управлінні концертною діяльністю

Впровадження інформаційних технологій у навчальний процес та діяльність навчальних закладів на цьому останньому шляху допомагає заохотити молодь до поглибленого вивчення музичного мистецтва, змінює традиційну структуру навчання, приносить інтерактив до рутинного теоретичного підходу. Впровадження інформаційних технологій та сучасного програмного забезпечення дозволяє модернізувати і оптимізувати навчальний процес.

Особливого розгляду вимагають актуальні завдання вивчення організації концертної діяльності в аспекті соціокультурної сфери з використанням інформаційних технологій.

Таким чином, методологічні особливості впровадження інформаційно-комунікаційних технологій у концертну діяльність розкривають у своїх дослідженнях Г. Белов, І. Горбунова, А. Горельченко, С. Полозов.

І. Красильников звертається до теорії та практики вдосконалення використання електронних музичних інструментів у музичному просторі, М. Фролов є творцем одного з перших підручників з комп'ютерної музики для дітей. Наявність музичного комп'ютера про організацію концертної діяльності, де повинен працювати керівник колективу, який володіє таким комп'ютером вільно, як клавіатурою фортепіано, який може за допомогою комп'ютерних технологій захопити людину з різними формами роботи з музичним репертуаром - все це змінить підготовку до концертної діяльності з цікавої пізнавальної теми [17, с.40].

Інформаційні технологи, зокрема комп'ютерні, дозволяють контролювати художній і творчий розвиток людини завдяки впровадженню в систему підготовки до концертної діяльності комп'ютерних технологій, що забезпечує довільний вибір варіантів програм підготовки та забезпечення ефективного управління процесом формування системи музичного та мистецького знання. Наприклад, програма «Класична музика» знайомить з творчістю композиторів, містить приклади музичних творів, які виконують визнані музиканти світу (аудіо та відео). Програма також містить словник музичних термінів. Програмне забезпечення "Yousician" знайомить і дозволяє оволодіти різними видами музичних інструментів. Від укулеле до прогресивних 8-и струнних гітар, демонструє їх зовнішній вигляд та строї звучання, подає інформацію про відомих виконавців-інструменталістів.

Програми або плагіни VST включають ланцюжок плагінів у реального часу, які підключаються до звукових редакторів, секвенсоров (цифрових робочих станціях), де людина може відтворювати музику за допомогою

комп'ютерної периферії, робити вибір налаштувань до запропонованих інструментів.

VST-Плагіни надають можливість використовувати десятки найрізніших інструментів. Навігація і гра на музичному інструменті відбувається за допомогою використання комп'ютерної периферії.

У секвенсорі “Cockos Reaper” є можливість скласти власний музичний твір, вибрати музичний розмір, темп, у якому буде виконуватися твір.

За допомогою інформаційних технологій, особливе занурення надають шоломи віртуальної реальності, можна віртуально блукати залами арт-об'єктів, вивчати музичну теорію і дискографію великих музичних діячів.

Відповідно, керівник повинен знати такі програмні продукти і вміти ними користуватися. Але крім знання програмного забезпечення, необхідно проводити і творчі завдання. Стаціонарний комп'ютер надає можливості в реалізації творчих здібностей, тренуванні слуху, почуття ритму, нотних записів. Інформаційні технології призвели до еволюції цифрових музичних технологій, що оптимізувало призначений для користувача досвід в створенні аранжувань, зведенні та мастерингу матеріалу. У наш час все більше актуальна практика проведення концертів без звукорежисера, оскільки це діяльність стала доступною з появою цифрових робочих станцій, VST-плагінів, віртуальних мікшерних пультів. Відпала необхідність в придбанні дорого обладнання, транспортуванні, всі ці технології стали мобільними і поміщаються в ноутбук або планшет, що має позитивне відображення в концертній, театральній діяльності, сфері звукозапису.

Питання, пов'язані з участю в навчанні комп'ютерної музики в групових заходах, актуальні з таких основних причин:

в сучасних умовах музичний комп'ютер став більш доступним і поширеним порівняно з фізичними музичними інструментами;

музична творчість на основі комп'ютерних технологій є ефективним способом залучення молоді до музичної творчості, відновлення традицій масового музикування та естетичного виховання. У той час як проблеми

викладання такої галузі творчості, як комп'ютерна графіка, зараз отримали багатогранне методологічне рішення, однак дослідження розвитку комп'ютерної музичної творчості корпоративних груп на даний момент поодинокі.

Таким чином, сучасна ситуація в теорії та практиці підготовки до концертної діяльності - програмних продуктів - є одним з найбільш розвинених напрямів інформатики. Існує багаторічний досвід поєднання потреб людей з наявними технічними та методологічними можливостями. Використання інформаційних технологій під час підготовки до концерту в системі дійсно може стати основою для формування художнього смаку, розвитку творчого потенціалу та гармонійного розвитку особистості в соціально-культурній сфері.

При організації та підготовці груповій діяльності, враховують такі елементи: образ, імпровізація, креативність, аналіз музичного смаку аудиторії.

Використання комплексу "Музичні інформаційні технології" дозволить не тільки слухати музику у високоякісному записі, переглядати фрагменти відеоробіт, а й давати доступ до великого блоку інформації, пов'язаної зі світом мистецтва: живопис, музика, література, народні ремесла.

Відповідно, музику та комп'ютерні технології в сучасній системі підготовки колективів до виступу можна розглядати як засіб їх професійного вдосконалення, враховуючи, що:

- 1) підвищений інтерес до процесу, який здійснюється із застосуванням комп'ютерних технологій, який позитивно впливає на стан самовдосконалення;
- 2) «відкритий шлях» роботи дозволяє командам приєднуватися до більш складних творчих ситуацій, що вимагають концентрації уваги;
- 3) музиканти, які використовують комп'ютери та інформаційне програмне забезпечення, більш задоволені результатами своєї праці, ніж ті, хто отримує результати традиційними засобами;
- 4) збільшується відсоток виконавців, які виявляють бажання продовжувати працювати з комп'ютерними технологіями у вільний час.

З практичного і теоретичного досвіду ми зробили висновки, що використання комп'ютера дозволяє:

оптимізувати процес звукозапису і моніторингу у реальному часі;

ємуляція звукового обладнання, гра на музикальних інструментах існують аудіоінтерфейс, підключених через інтерфейс USB/MIDI/PCIe

оцифровка звуків, шумів різного характеру, їх подальша обробка, що дозволяє звукорежиссеру працювати з вихідним файлом.

детальна деталізація звукової доріжки з подальшим використанням необхідних музичних стилів та можливість їх редагування до винаходу власних стилів;

контролювати звучання електронних інструментів, введення відповідних параметрів, тестування у реальному часі;

запис інструментальних, акустичних інструментів та вокальних партій в цифровому форматі з подальшим їх зберіганням та обробкою в програмах монтажу звуку;

запис аудіо компакт-дисків тощо, але в наш час це стає менш актуальним.

Також у ХХ столітті отримала попит реставрація класичних композицій. Сучасні пристрої і програмні продукти дозволяють зробити цей процес максимально зручним.

Таким чином, композитор-додекафоніст Антон Веберн намагався втілити ідею створення багатовимірного музичного простору-континууму. Ця багаторівнева звукова модель виявилася найбільш підходящою для застосування електронної генерації звуку за допомогою чітко диференційованої модуляції параметрів частоти, тривалості та динамічного рівня. Але такі компроміси у галузі наукових досліджень не враховують особливостей слухового сприйняття і не завжди є художньо значимими цінностями [25, с.46].

Важливо зазначити, що сучасна музика вимагає більш об'єктивного підходу, подібного до точних наук. Це має забезпечити міцну основу

формування підходу що до музичного оцінювання; розробка критеріїв, за якими можна судити про переваги та недоліки нової музики.

Таким чином, розвиток музичної теорії дозволяє структурувати знання про досліджуваний матеріалі, не вдаючись до аналізу нотних записів і табулатури.

Виникає необхідність створення умов (спеціальних приміщень, обладнаних акустичними матеріалами) з приходом технологій об'ємного звуку, щоб надати максимально можливий рівень комфорту, покращити призначений для користувача досвід. Дані технології вже давно використовуються в кінотеатрах але також знайшли своє застосування на концертних майданчиках.

Аналіз внутрішніх зв'язків та потреб мистецтва дозволяє формувати нові цілі: репродукція забутих творів, переосмислення класичних композицій, виробництво каверів і автроських адаптацій.

Численні експерименти з електронними приладами, здатними відтворювати звук, призвели до появи різних способів написання музики, а отже, до появи різних стилів і напрямків.

Новий звук, який став незвичним для для усталених стандартів, почали визнавати як новаторство в музиці. Багато відомих сучасних композиторів, такі як К. Штокгаузен, О. Мессіан, А. Шнітке, незважаючи на брак практичного досвіду та знань, складність роботи з технологіями, писали твори з використанням нових електронних інструментів.

Таким чином, необхідність використання цифрових технологій у музиці відразу визнали музичні діячі, працівники в сфері музичного продакшну (звукорежисери, звукозаписні студії, лейбли, виробники компакт-дисків). В наш час у прикладній музиці (найбільш це поширене в кіноіндустрії) стає нормою використовувати фонограми, озвучені віртуальними цифровими звуковими технологіями (VST-плагінами), замість оркестру чи інструментального ансамблю. Це менш затратно економічно, доступніше.

Переваги у використанні фонограми полягає в тому, що відсутня необхідність у використанні інструментальних партитур, табулатури, нотних

записів. Це скорочує витрати часу на перезапис, також робить цей процес більш доступнішими, поскільки відпадає необхідність звертатися до послуг звукорежисерів і профільних студій. Композитор, використовуючи доступні програмні продукти ретранслює в цифровий робочій станції всі побажання замовника, з точним додержанням технічного завдання.

Фонограма у виконанні досвідченого майстра-композитора, який є професіоналом у використанні музичних програмних продуктів та комп'ютерних технологій, може задовольняти слухачів так само, як оркестровий запис, але електронні саундтреки все одно можуть використовувати непрактичні звукові ефекти, які неможливо відтворити на живих виступах.

Можна звернути увагу, що необмежений простір для творчої реалізації надає робота в цифрових робочих станціях (секвенсорах), таких як Cocks Reaper, FL Studio, Adobe Audition... Згодом, в функціонал даних програм додавалися різноманітні можливості, серед них: робота з мультимедійною апаратурою, нативна підтримка VST-плагінів з наближенням до звучання до реальних інструментів, емуляція музичного обладнання.

Як зазначалося раніше, для музикантів ці програми трохи складні, вони вимагають від меломанів не тільки безумовної професійної музичної освіти, але і практичного досвіду роботи в даному програмній забезпеченні. Однак, з часом, виходили оновлення і секвенсори отримали доброзичливий інтерфейс, що зробило ці продукти доступними в використанні для рядових користувачів.

Очевидно, що проблема переміщення один до одного двох векторів інформаційних технологій у концертній діяльності є актуальною: спочатку навчити музикантів всій "мудрості" комп'ютерного програмування сучасного звукового "полотна", а потім довести фахівців у галузі інформаційних та комп'ютерних технологій та звуковому оформленні до комплексної професійної підготовки.

Не одна репетиційна база або студія не обходиться без використання стаціонарного комп'ютера або ноутбука, поряд з іншою звуковою апаратурою

(мікшерні пульти, консолі, мікрофони, лампові процесори). В останні роки розвиток інформаційних технологій дозволить комп'ютерній техніці зайняти провідні позиції у виробництві, управлінні, структуруванні музики. Використання зовнішнього або віртуального мікшерного пульта дозволяє контролювати кожен звуковий доріжок які синхронізуються з світлом і піро технікою, він також відповідає за синхронізацію аудіо та відеоряду.

У той же час інформаційні технології знизили потребу в операторах. Сучасні мікшерні пульти повністю автономні і лише в індивідуальних випадках вимагають ручного втручання звукорежисера.

Сучасні програмні продукти досить відчутно вплинули на роботу звукорежисерів, оптимізувавши і автоматизувавши процес роботи над звуком, над контролем звучання під час виступу, що позитивно впливає на продуктивність праці даної професії.

Комп'ютер дозволяє музикантам думати лише про гру та працювати з залом на сцені, не відволікаючись на перемикання різних процесорних ефектів, банків звуку, октав тощо, оскільки всі перераховані пристрої мають MIDI-контроль. Все, що потрібно зробити, це подати програмі сигнал, який синхронізує інші програми та надасть можливі імпровізаційні вставки, цифри.

Отже, узагальнюючи все вищесказане, зауважимо, що сьогодні наявність стаціонарного комп'ютера або мобільного аналога є необхідним не тільки на підприємстві музичного сектора, але і будь-якому бізнесі. Комп'ютер дозволяє автоматизувати робочі процеси, скоротити витрати, затрати часу, оптимізувати досвід користування.

У актуальних тенденціях організації групового бізнесу, комп'ютерні засоби виділяються як одна із значущих складових командного навчання.

Процес використання комп'ютерних технологій поєднує два незалежні, але водночас взаємозалежні компоненти:

- а) комп'ютерні технології у викладанні та вдосконаленні музичної майстерності;
- б) комп'ютерні технології в музичній творчості.

У будь-якій галузі трудової діяльності, використання комплексу програмного забезпечення позитивно впливає на продуктивність праці. Людина визволена від виконання додаткових, непрофільних обов'язків. Такий комплекс особливо ефективно проявляє себе у концертній діяльності та сфері освіти. Дистанційна форма навчання дозволила зробити навчання та відвідування концертів доступною можливістю, а VST-плагіни - проявом діджиталізації музичної індустрії.

Інформаційні технології в корпоративній діяльності - це нова галузь знань, яка постійно розвивається. Профільні інструменти, що входять в комплекс корпоративних програмних продуктів, дозволяють користувачеві швидше і ефективніше виконувати робочі обов'язки. Програмне забезпечення має властивість регулярно оновлюватися і не відставати від сучасних тенденцій.

Узагальнюючи все вищесказане, зауважимо, що організація концертних заходів прийшла до простої та доступної форми. З'явилися готові рішення (концепти, патерни, шаблони), але головним чинником стала поява на ринку профільних програмних продуктів, які вдосконалили організацію музичних заходів та оптимізували процес створення музики.

Гнучкість навчання повинна створити можливість ввести їх у багатоваріантне педагогічне мислення, методологічні та філософські позиції, а також бачення багатьох способів оволодіння соціокультурним простором. Нові кваліфікації повинні відрізнятися від попередніх, обтяжені спеціалізованою та дидактичною підготовкою.

У наш час переважає образ творчості та інновацій, який точно відмічає та вирішує дидактичні та освітні проблеми, а також розробляє їх нові рішення. Сучасна освіта повинна бути ширше залучена до підготовки творчих новаторів, здатних не лише вміло використовувати досвід своєї професії, а й активно та творчо збагачувати його новими цінностями завдяки впровадженню музичних та інформаційно-комп'ютерних технологій навчання.

Таким чином, у наш час інформація є найбільш важливою цінністю, а сфера обробки, передачі інформації - лідируючою діяльністю, яка регулярно

привертає інвестиції та професійних кадрів. Інформатизація суспільства стає одним з ключових явищ. Розвиток інформаційної сфери дедалі більше впливає на соціокультурну складову розвитку суспільства та держави, стимулює створення програмних продуктів, які направлені на покращення творчого процесу та досвіду музикантів, оптимізації концертної діяльності.

РОЗДІЛ 2. ДОСЛІДЖЕННЯ УПРАВЛІННЯ КОНЦЕРТНОЮ ДІЯЛЬНІСТЮ

2.1. Організація концертної діяльності як складової соціокультурної сфери

Історично, особливості організації концертної діяльності як складової культури - складаються в комплексному визначенні терміну «культура», позначенню якого існує безмежна кількість визначень (економічне, політичне, соціальне, духовне). В рамках даного дослідження ми розглядаємо культуру як соціокультурну галузь діяльності, яка спрямована на духовне збагачення, формування музичного смаку, створення, збереження і споживання музичних продуктів і послуг, які задовольняють дозвільні, інтелектуальні, естетичні потреби аудиторії.

Музична композиція як продукт - це твір, звуки що відрізняються по частотам, які містять різні за висотою, тону, – обертони, що гармонійні для слуху.

По–перше, розглянемо концертну діяльність як систему, збереження і трансляції соціального досвіду. У цій формі музика утворює як матеріальне так і духовне середовище, яке сприяє формуванню і підтриманню людської особистості.

По–друге, у вузькому сенсі, розглядаються конкретні музичні твори, визнані у всьому світі, які зберігають культурну спадщину. Художню освіту і сучасну творчість, мистецтво, фестивальну діяльність, концертну діяльність, організацію досугових заходів, а також їх діяльність – забезпечує економіка культури, управління, інформація, підготовка професійного середовища, розвиток матеріально–технічної бази.

Концертну діяльність в соціокультурній сфері можна охарактеризувати, як особливий комплекс елементів, що стимулює налагодження та підтримання культурно-досугових потреб у суспільстві, вирішення різних проблем і завдань

по просуванню культурних продуктів їх адаптації до цільової аудиторій. Крім того, концертні заходи сприяють бути поінформованим про затребувані і популярні музичні тренди. На нашу думку, доцільно виділити наступні особливості організацій індустрії мистецтв:

На ринку концертні агентства ставлять собі за мету, перш за все, уявлення культурного продукту ширшої аудиторії, а не адаптацію музикального продукту до вимог публіки. Звідси можна виділити основні особливості музичного ринку для організацій культури:

– Пошук цільової аудиторії для вираження своєї творчості. Оскільки концертні організатори постійно представляють продукти, які цілком можуть створювати у громадськості сильну потребу в потребі культурного блага (певного музичного напрямлення)

– Організаторам потрібно формувати і розвивати різні тренди і традиції, вміти перебудовувати публіку в перевагах того, що вони прийшли відвідати саме їх концерт.

– Кожному артисту необхідно зберегти свого слухача, що видається досить складним завданням, враховуючи постійно мінливу і динамічно розвиваючуся індустрію розваг.

Можна виділити наступні функції концертів у культурній сфері:

створення іміджу і позитивної репутації артистів, організації культури або культурного заходу;

створення індивідуальності установ культури і культурних заходів, а також позиціонування їх на музичному (арт-ринку);

створення впізнаваності і розуміння споживачами заданої концепції організатора заходу або культурної події;

завоювання розташування уряду, інвесторів і постачальників по відношенню до тої чи іншої організації або заходу;

створення довготривалих і лояльних відносин із засобами масової інформації;

Необхідно відзначити, що застосування сучасних програмних продуктів в сфері культури може бути направлено на:

організації, що створюють умови для поширення творчості або реалізують саме творчість;

споживачів, що задовольняють свої музичні потреби;

держава створює інфраструктурні умови існування концертної діяльності; привертання інформаційних партнерів та спонсорів, сприяють позабюджетному та багатоканальному фінансуванню музичної індустрії.

Ще однією необхідною для аналізу організації концертної діяльності в сфері культури - виступає культурний продукт.

Культурний продукт – це послуга, в певній формі запропонована споживачеві. Зазвичай під культурним продуктом розуміється:

Інформаційні технології (програмне забезпечення);

Виставкові (концертні установи);

Продовження культурної діяльності (масові заходи, шоу).

Виділимо значущі і головні принципи просування культурного (музичного) продукту:

1. Розпізнавання і нагадування. Цьому напрямку діяльності державні установи культури, як правило, просто так не надають значення, а це є головною і стверджує рушійною силою PR і реклами.

2. Тареготованість заходу. Треба розглядати процес його просування. Практика показує, що на питання, кому адресовано ті чи інші пропозиції, (конкретної цільової аудиторії): “всім” або “всієї сім’ї”. Розсилки по каналах, як Інтернет, ЗМІ і подібні, показує, що композиція може бути абсолютно різною. Діти, підлітки, і інші розуміють музику абсолютно по-різному. Вони мають відмінні цінності. Це важливо враховувати, розробляючи стратегію просування культурного продукту. Чим точніше ми визначено аудиторію, тим ефективнішим буде реліз и мероприятие.

3. Інтерактивність. На сьогоднішній день артисти та продюсери розглядають незвичайні форми, які дозволили б активно впроваджуватися в

повсякденне середовище. Аудиторію все частіше не влаштовує роль пасивних слухачів, вони хочуть не тільки слухати, а й спостерігати за піснею.

4. Масштаб комунікації. Отримати реальний результат можна результатами дій. Потрібно усвідомлювати, що потрібно постійно нагадувати про себе слухачу.

Ринок вільного часу, то, як люди розпорядяться своїм особистим часом тут простежується конкурентна атака музичних колективів та авторів. Музика як явище - духовне і особливо не цікавить деякі слої населення. Тому найбільш ефективний шлях це – створювати комплексний проект, наприклад: спеціальний захід в сфері культури.

Концертні заходи також є не тільки дозвіллевою, але і соціальною практикою, яка до пандемії COVID-19 широко використовувалась сучасній практиці та соціальних комунікаціях. Концерт, шоу, фестиваль – все це не що інше, як спеціально організовані заходи. Під заходом в даному випадку розуміється заздалегідь сплановані і певні по темі, місцю і часу – дії організатора, що проводяться для публіки в власних інтересах.

Концерти завжди проводяться в інтересах установи або людини, хто його організовує. Наприклад, візьмемо проектний план будь-якого концертного агентства, він проводиться для того, щоб підняти його імідж у діловій (музичній) сфері і познайомитись з представленими ними послугами, підкресливши при цьому високу якість і конкурентоспроможність цих послуг; виставка музичних інструментів має на меті не тільки демонстрацію, рекламу нових моделей, а й рекламування, наприклад, магазину, хто виробляє або реалізує продукцію.

Концерти можна розділити на наступні основні чотири групи:

1. Регулярні;
2. Нерегулярні;
3. Масові;
4. Корпоративні.

До регулярних концертів належать: заходи, організовані для створення і підтримки музичної атмосфери (наприклад: регулярні концерти в ресторані, клубі)

Під нерегулярним заходом розуміються дії організатора в разі необхідності просування своїх інтересів.

Масовий захід – це дії композитора, організатора або спонсора, які проводяться для великої кількості людей за складеним планом і сценарієм з метою реалізації своїх інтересів.

З цього виходить що, необхідною складовою масового концертного заходу є наявність сценарію. Завдяки цим сценарієм можна приблизно припустити, яким буде концерт, що необхідно зробити для його проведення, якими будуть фінансові витрати.

Друга важлива особливість масового заходу – це унікальність. Навіть якщо фестиваль проводиться щорічно, він завжди буде відрізнятися від попереднього, так як сценарії щороку розробляються нові.

До масових концертів належать:

свята;

мітинги;

фестивалі і конкурси.

Корпоративний концерт – створення артистами сприятливої атмосфери у колективі з метою “тімбілдіngu” та досягнення великих успіхів в основній діяльності.

Корпоративні концерти проводяться:

для створення згуртованих почуттів колективу;

поліпшення атмосфери в колективі (зняття стресу, напруженості в міжособистісних відносинах).

За складом учасників корпоративні концерти поділяють на внутрішні (закриті) – доступ до виступів мають тільки працівники вищої категорії.

Всі ці види концертів можуть складатися і проводитися як самостійно, так і за рахунок організаційного співробітництва, партнерств з різними організаціями.

Саме «концертний захід» має бути визначеним більш чітко в залежності від масштабу, цілей і формату його проведення. Як приклад, одним з найпопулярніших форм виконання музики є фестивалі. В організаційному плані фестиваль – це масовий захід включає показ досягнень в області музичного мистецтва.

Одним за найпріоритетніших напрямків організації концертної діяльності є залучення фінансування з державного та місцевих бюджетів, що є природним та виправданим з позицій розвитку держави. Цей напрямок бюджетного фінансування є найбільшим у порівнянні з усіма іншими видатками бюджету.

Соціальна інфраструктура, яка включає органи підтримки та розвитку культури, мистецтва, освіти, науки, охорони здоров'я та фізичної культури, пенсій та різних соціальних виплат, трудової політики, зараз розглядається як необхідна умова нормального функціонування соціально-економічної системи і, відповідно, вона потребує значної уваги.

Наразі дійсного суспільного ладу як капіталізм, виникає проблема організації тематичних концертів для нишевих жанрів. Через малий попит вони є фінансово не вигідними та проблемними для проведення, не задовольняють потреби спонсорів та партнерів. Аудиторія цих жанрів підвергається культурній та соціальній дискримінації.

Проаналізувавши дану проблему, можна зробити висновок, що інформаційний простір України переповнений поп-музикою. Потрібно заснувати культурно-вільне інформаційне середовище, в якому буде приділено увагу проблемним жанрам.

Таким чином, пріоритетні напрями розвитку концертної діяльності визначаються у суспільно розроблених законопроектах. Для привернення уваги

варто організувати публічні акції та соціокультурні проекти, які будуть потенційно розглянуті і прийняті до чинного законодавства.

В інтересах держави враховувати дійсну соціокультурну ситуацію та сприяти покращенню, розвитку, збереженню духовних цінностей громадян. Міністерство культури має можливість реформувати музичний інформаційний простір, вплинути на монополію радіомовлення та телебачення. Використовувати ресурси в створенні вітчизняних проектів розвитку культури, створювати умови для просування держави на світовому рівні.

Верховна Рада України визначає недостатнє фінансування галузі культури. Державний проект удосконалення сучасного культурного положення допускає: кредитування, інвестиційну діяльність. Складна економічна ситуація уповільнює розвиток інформаційного середовища.

Необхідність виділення коштів з державного та місцевих бюджетів на фінансування соціально-культурної діяльності є закономірною та виправданою з позицій розвитку держави. Цей напрямок бюджетного фінансування є найбільшим порівняно з усіма іншими видатками бюджету [15, с.26].

Ще однією перевагою для соціокультурного простору є формування профільних кадрів творчої діяльності. Комплекс стаціонарної та дистанційної форми навчання розширив вибірку навчальних закладів серед студентів. Це призвело до залучення уваги, аналізу географічних проблем, коли жителі невеликих міст і деревень не мали доступу до якісної освіти.

Сучасні програмні продукти дозволяють дистанційно оволодіти музичною теорією та здобути практичні навички гри на музикальних інструментах. Онлайн-чати, інтерактивні інструменти, сервіси голосового спілкування, цифрові робочі станції - визначаються як методи подолання географічної кризи.

Слід зазначити, що дистанційна форма навчання призвела до нового етапу в самореалізації. Удалена діяльність дозволяє приймати участь не тільки у регіональних заходах, а й міжнародних.

Інтернет дозволив подолати культурно-географічний бар'єр. Музиканти отримали можливість прославитися на весь світ не вдаючись до послуг арт-менеджерів. Розвиток публічних площадок та сервісів популяризувала таке явище як блогінг. Розповсюдження мобільних телефонів та гаджетів тільки оптимізувала цей процес. Виробництво компактних аудіоінтерфейсів дозволило ігнорувати похід до студії і робить навчальний процес ще зручнішим.

Метою музичної освіти є надбання теоретичних знань і практичних навичок для подальшої реалізації духовно-культурного потенціалу.

Метод дослідження музичних практик сформував пріоритетні напрямлення музичної освіти:

- формування об'єктивного музичного пізнання
- досконале володіння та навігація по сольфеджіо
- перейняття найвеличнішого музичного досвіду
- виховання волі і дисципліни

Особливістю музичного навчального процесу є стимуляція мозкових нейронів до навчання, паралельно, це приносить користь у будь-якій іншій навчальній діяльності.

Адаптуюсь до відтворення музики мишечною пам'яттю, людина може сконцентруватися на висловлюванні, змусити цей фрагмент звучати краще і з почуттям, студенту не доведеться турбуватися про те, щоб слідкувати за парікатурою. Це позитивно впливає на нервову систему і посилює почуття досягнення.

Необхідні моральні та професійні якості музиканта-початківця:

- освіта та музичний досвід комплексно поєднуються;
- необхідність професійного саморозвитку;
- добре розуміння та навігація среди музичних жанрів та стилів;
- толерантність, як правило, професійному музиканту доводиться їздити в різні регіони для виступів
- дисциплінованість, музикант повинен вміти опановувати певну кількість нових творів за короткий проміжок часу;

- Комунікабельність, музиканти грають з іншими виконавцями, з якими потрібно уживатися, виступають на сцені та взаємодіють з аудиторією. Крім того, гарна репутація забезпечує позитивні рекомендації.

Підготовка до організації музично-освітнього заходу повинна містити:

- аналіз музичних переваг цільової аудиторії;
- контроль попиту аудиторії на затребувану музику. Тема заходу, вибір виконавців, тип заходу будуть залежати від цього: тематичний концерт, цикл концертів.

Етапи підготовки музично-освітніх заходів визначаються:

- вибір теми заходу;
- вибір музичного матеріалу;
- написання сценарію;
- підготовка провідного заходу.

Тематичний концерт дозволяє поєднати рішення навчальної діяльності, спрямованої на розвиток музичного таланту, із завданнями музично-виховної діяльності [7, с.46].

Мета тематичних концертів - пробудити інтерес слухачів до музики, бажання її зрозуміти. Тематика концертів повинна бути зосереджена музичному попиту ринку і доцільності проведення заходу.

Зокрема, ключовими функціями тематичних концертів є задоволення дозвілцевої потреби, отримання емоцій, придбання нових знайомств, енергетичний розряд.

Рекомендується організовувати такі типи дозвілцевих концертів:

- хедлайнерські, проводяться під контролем сольного артиста;
- образотворчі, концерти даного типу включають показові виступи;
- святкові (тематичні), спрямовані на формування святкової атмосфери;

Підготовка концертно-освітніх заходів повинна починатися з удосконалення виконавської майстерності виконавців:

Найголовніше для організаторів заходу - зрозуміти практичну мету освіти, а це любов до музики, слухачів, можливість впливу мистецтва на духовний розвиток особистості.

Відповідно до ключових цілей в концертній діяльності, дослідження даних методів дозволили сформулювати потребний портрет споживача. Проаналізований творчий потенціал концертної діяльності України дозволив констатувати, що для ефективних трансформаційних процесів необхідно:

створення дієвих соціально культурних умов для ефективного функціонування концертної діяльності;

розробка та реалізація цільових державних програм для ефективного управління концертною діяльністю;

підвищення кваліфікації керівників і фахівців в організації концертної діяльності;

коригування системи соціокультурних інститутів;

розроблення правильної функціональної моделі концертної діяльності, програм їх діяльності відповідно до сучасних вимог і потреб часу.

2.2. Зарубіжний досвід організації концертної діяльності

Тривалий час Україна переживала глибоку кризу, яка вплинула насамперед на культурні виміри. Після розпаду Радянського Союзу суспільство опинилося "у ціннісній дезорієнтації". Невизначеність у культурній політиці впливала і поглиблювала соціально-політичну кризу, яка підривала економічні основи розвитку країни.

Попередній досвід багатьох країн світу показує, що держави, які в кризові періоди свого розвитку проводили зважену і послідовну культурну політику, фактично досягли значного зростання соціальних та економічних показників, а тим більше - рівня високорозвинених країн.

Міністерство культури України заявляє, що основною метою галузі є перетворення культури на потужний чинник соціального розвитку, ефективний

інструмент для здійснення соціально-економічних реформ та консолідації суспільства в цілому. Однак реалії показують, що стратегічні цілі вітчизняної індустрії культури з року в рік залишаються формальними і не виконуються через низку невирішених питань та різних факторів. Водночас існують незавершені галузеві реформи, відсутні механізми їх реалізації, а законодавча база потребує вдосконалення та розширення. Масив законодавчих актів є певною мірою суперечливим.

Задекларований Україною європейський вибір у тій чи іншій мірі визначає як її внутрішні соціально-культурні перетворення, так і вектори зовнішньої політики. Насправді реалізація цього вибору постає як масштабне і багатогранне завдання, вирішення якого залежить не тільки від політичної волі та послідовності вказівок європейських структур, але й від усвідомлення його соціокультурного виміру. Справа в тому, що вся європейська інтеграційна діяльність в Україні в основному розгортається в політичній, правовій та економічній сферах, тоді як культурна складова цього процесу значною мірою залишається в тіні.

Як зазначає професор Кембриджського університету Л. Грінфельд, "кожен соціальний порядок (тобто, перш за все, структура суспільства) є по-своєму матеріалізацією або об'єктивізацією тих, хто в ньому бере участь" [23, с. 18].

Інтеграційні процеси не є винятком. Це наслідки людської діяльності, людей які змінили своє культурне середовище. Вони проектують свої цінності, атрибути, звички у наше соціокультурне поле. У демократичному, "відкритому" суспільстві центром таких процесів повинна бути людська особистість із притаманним їм менталітетом, звичаям. Тому успішне здійснення європейських інтеграційних прагнень залежить від того, наскільки будуть враховані культурні "виміри" носіїв цього менталітету.

Отже, соціокультурний аналіз конкурентоспроможного положення України, зокрема в організації концертної діяльності постає важливим

завданням як теоретично, так і практично, вирішення якого залежить від компетентних спеціалістів.

Українське прагнення до Європейської інтеграції - це потенційно глобальна трансформація соціокультурного середовища, що може призвести до формування більш складної соціокультурної системи, тому розгляд цієї проблеми передбачає спочатку з'ясування соціально-культурної характеристики Європи та України.

Значна частина українського політикуму, який за своїм статусом вирішував інтернаціональні проблеми - реформувалася. Більше того: інтенсивне декларування бажань чи ні усвідомлення того, що Європа - це певна соціально-культурна єдність, багатовіковий спосіб колективного існування та індивідуального існування у світі.

Саме в цій сфері криються найбільші проблеми, які не може вирішити ні політична воля, ні законодавчі акти, ні економічні реформи, оскільки вони самі залежать від перших.

Незважаючи на етнокультурне різноманіття та історичні конфлікти, у своєму історичному прогресі він дотримується певної культурної парадигми з чітко визначеними основними принципами.

За цей час його системні характеристики концертної діяльності суттєво змінилися, але наріжні камені становлення в Європі концертної діяльності як соціокультурної системи залишилися по суті незмінними. Переживаючи від епохи до епохи певні модифікації, вони зберігають свою архетипну природу і як такі постають як своєрідні культурні норми, на горизонті яких існують зарубіжні альтернативи.

Як така, вона постійно прагнула реорганізувати світ на основі раціонально побудованих конструкцій, використовуючи різні методи концертної діяльності. Порядок, розум і дія - це ті початкові принципи, які в глибині сутності визначають особливості існування європейської людини, яка лише в дії відчуває свою причетність до буття [31, с.26].

Культурна еволюція України була досить драматичною, і деякі регіони в той чи інший час розвивалися під значним зовнішнім впливом соціокультурних систем сусідніх держав: Австро-Угорщини, Польщі, Росії. Останній факт суттєво впливає на соціокультурні орієнтації різних регіонів країни в організації концертної діяльності у теперішній час. Перечислені фактори суттєво ускладнюють європейські інтеграційні зусилля.

Інтеграція європейського співтовариства як соціокультурного, органічно пов'язані з вирішенням цієї проблеми. Його рішення також визначить цивілізаційні принципи цієї інтеграції.

Досліджуючи зарубіжний досвід концертної діяльності, варто звернутися методу історизму.

Водночас слід з усією відвертістю констатувати, що Україна перебуває в ситуації кризи соціокультурної ідентичності. Релігійні, культурні та цивілізаційні ідентичності ніколи не могли стати єдиним комплексом.

Дана ситуація ускладнюється тим, що процес становлення української нації в сучасному європейському розумінні - не розглядається. Нація не є соціальною чи політичною єдністю людей. Сучасна нація скоріше постає як певна смислова єдність людей, яка формується на основі пов'язаних між собою сенсів життя і утверджується як спільнота.

Така позиція єдиної етнічної групи призвела до того, що її культурне ядро було розділене на дві субкультури, при тому в організації концертів також. Все це не могло не вплинути на сприйняття у свідомості людей соціальних та культурних відносин, форм правління тощо. Не дивно, що українці довгий час не сприймали навколишній світ як певну соціокультурну єдність (в Австро-Угорщині вони - русини, в Російській імперії - малороси).

Характеризуючи цю ситуацію, М. Юрій зазначає: "Український народ у процесі свого розвитку супроводжувався: з одного боку, поглибленням відносної національної єдності, з іншого - певними відмінностями в психіці, культурі, політичному та економічному способі життя" [22, с.74].

Євроінтеграція в такому культурному середовищі буде недостатньо раціональною та проблематичною. За останні роки, цей соціально-культурний поділ окремої нації не залишився незмінним, він суттєво розмитий, але коли справа стосується питань цивілізаційного вибору, відсутність спільних принципів культурної єдності людей очевидні.

Іншим аспектом європейських інтеграційних прагнень є двостороння адаптація, це також європейська проблема. Вхідження в певну соціокультурну систему нових елементів обов'язково визначає її внутрішні зміни. Свідомо чи інтуїтивно, і Європа це відчуває, особливо враховуючи територіальний, економічний та культурний масштаб України. Інтеграція такого елемента є складною економічною, геополітичною та соціально-культурною проблемою для Європи.

У соціально-культурному середовищі цей елемент є досить складним, внутрішньо суперечливим і недостатньо визначеним з точки зору ідентичності, декларації та наміри тут не вирішують багато. Має значення актуальний соціокультурний стан.

Отже, Європа як соціально-культурна цілісність, що є визначальним у культурному і політичному шляху України. Виходячи з цього, ми зможемо з'ясувати межі інтеграційних можливостей Європи. Водночас необхідний неромантизований та не міфологізований аналіз соціокультурних визначень України.

Слід враховувати, що Україна як незалежна та самодостатня соціально-культурна цілісність ще не завершила своє становлення, а тому проблема ускладнюється тим, що нам доводиться вирішувати дві інтеграційні проблеми: внутрішню (інтегруючи етнічну, культурну, історичне та соціальне розмаїття сучасної європейської нації) та зовнішню (подолання економічної кризи).

Потрібен ретельний аналіз не лише політичних, економічних, соціальних, а й соціально-культурних перетворень в концертній діяльності, які Україна переживає або повинна здійснити.

Таким чином, європейська інтеграція України постає насамперед як складний соціокультурний процес, заснований на взаємодії двох різних соціокультурних систем, формування яких відбувалося по-різному. Тільки беручи до уваги її результати, можна скласти програму реальних, а не лише бажаних кроків європейської інтеграції, кроків, які виходили б із реального стану речей та враховували б реальні інтереси українського народу.

Таким чином, незважаючи на очевидну упередженість у культурних та соціальних сферах України, переважає думка, що європейська інтеграція - це суто економічний та політичний проект. Спочатку зона вільного поширення музичних цінностей, а вже після цього, мобільність студентів та подібні «дрібниці» у галузі культури.

Приєднання до інших, часто грандіозних проектів по всьому ЄС, таких як створення єдиного комунікативного європейського простору або "Європейської фабрики пам'яті" Європейської цифрової бібліотеки, не згадується в європейських інтеграційних проектах України. Політична та економічна інтеграція повністю залишає більшість українського суспільства поза процесом європейської інтеграції, виходячи з того, що в сучасних умовах дуже мала частина громадян України займається політикою та підприємницькою діяльністю, яка може досягти світового рівня.

Можна констатувати фатальне заниження концертної діяльності в соціально-культурному просторі в процесах європейської інтеграції. Про це свідчить той факт, що проект Угоди про асоціацію (Порядок денний асоціації), який зараз працює над Міністерством закордонних справ, культури, освіти, спорту та іншими питаннями нееконічного блоку, містить одну сторінку з 38. А ці предмети є поверхневими і не відображають бажання включити Україну в соціокультурні процеси, що відбуваються в ЄС. Якщо соціокультурні питання залишаться в угоді на цьому рівні, європейська інтеграція України залишатиметься просто формальністю, як це було у всі попередні роки [30, с.26].

З метою прискорення процесів європейської інтеграції в Україні необхідно розробити заходи щодо інтеграції України в європейський соціокультурний простір, зокрема в організації концертної діяльності, яка виробляє спільні ідеї, цінності та значення. Цю мету слід розглядати як стратегічний пріоритет не лише зовнішньої, а й внутрішньої політики.

Європеїзація та створення європейської ідентичності є не лише зовнішньою політикою, до якої ЄС повинен брати активну участь, але в першу чергу внутрішньою політикою, яка повинна реалізовуватися всередині країни.

Відповідно, у сучасних умовах підтримка діяльності групи у галузі культури з боку держави повинна бути значно посилена шляхом створення умов для залучення інвестицій та зосередження уваги на розвитку культурних та мистецьких установ. Сам механізм фінансової підтримки потребує постійного вдосконалення.

2.3. Досвід і статистика концертної діяльності в Україні

Поширення інформаційного розвитку призводить до послаблення культурного бар'єру, що формує позитивні тенденції у розвитку країни. Розуміння менталітету іноземців дозволяє розуміти їх бажання та потреби.

Для зарубіжних країн духовний і інформаційний розвиток є лідуючою політикою управління. Стимулювання конкуруючого креативного сектора економіки призводить до появи експериментальних заходів, які оперують новими ідеями та здатні реалізувати їх у конкурентних продуктах та послугах.

Отже, потреба у залученні нових сучасних програмних продуктів - очевидна. Перш за все, потрібно розширити інтеграцію інформаційних технологій що стосовно використовуються у інноваційній складовій розвитку культури.

Інноваційні продукти, розроблені у співпраці держав - допоможуть компенсувати занепад національної культури. Вони розраховані на оптимізацію міжнародних комунікацій. Отримавши доступ до інструментів метрики і

аналітики, українські громадяни зможуть перейняти досвід лідуєчих країн в сфері шоу-бізнесу та музичного мистецтва. Ліцензування програмного забезпечення на державному рівні дозволить уникнути підробок і максимально наблизити користувацький досвід. Діджиталізація культурної сфери призведе до більшої доступності та залученості молодих груп населення

Культурний спад викликані політичною кризою Української держави призвів до необхідності підвищення культурного потенціалу, зокрема в музиці і концертної діяльності.

Щоб відвернути увагу населення від локальних проблем, такі платформи для публічного обміну інформацією як: "Twitter", "YouTube", "Reddit" - надають можливість зануритися в не традиційну атмосферу, дозволяють дослідити зарубіжний досвід концертної діяльності, ознайомитися з іншим підходом до визначення музичного мистецтва. На відміну від вітчизняного підходу до організації концертів, в Європі функціонує необхідний додатковий регламент, дотримання якого ретельно контролюється місцевими інстанціями. Наприклад, в Німеччині необхідно отримати завірений дозвіл на авторську адаптацію (кавер) композиції, інакше монетизувати даний вид діяльності не вийде.

Аналізуючі зарубіжний досвід, можна визначити, що концертна діяльність на території України повинна регламентуватися і відповідати до міжнародних стандартів якості та безпеки. Закон про авторське право має поширюватися не тільки на юридичних осіб, а й на музичних виконавців.

Виникає необхідність в розробці, програмного, заснованого на статистиці, комплексу діагностики, який дасть можливість проаналізувати актуальну соціокультурну середу і виявити слабкі місця в туровій діяльності регіону.

Профільні програми з обміну приведуть до взаємного культурного, теоретичного і практичного збагачення. Спільна гастрольна діяльність музикантів різних країн матиме позитивний вплив на індустрію.

Культурна ідентичність народів не матиме значний вплив як раніше, вона піде на другий план. Відбудеться мультикультурна інтеграція, що призведе до формування незвичайних музичних течій і появи інтернаціональних зірок.

Однак, у суспільстві відбуваються небезпечні процеси, які свідчать про зменшення доступності культурних благ для широких верств населення.

Пандемія COVID-19 негативно вплинула на всі галузі сучасного світу. Соціокультурна сфера зазнала негативних змін, що призвело до занепаду і зменшення доступності музичного мистецтва в світі.

З актуальних даними нашого дослідження, загальна відвідуваність кінотеатрів скоротилася з 120.7 мільйонів в рік у 2019 році до 13.2 мільйонів в 2021 році. Це при тому, що середня кількість кінозалів збільшилася з 63000 у 2019 році до 70000 у 2021 році.

Така ж динаміка в концертному секторі, але кількість слухачів з 230 мільйонів в рік у 2019 році зменшився до 3.6-и в 2021 році.

Важка епідемічна ситуація призвела до важкого соціокультурного становища і спричинила за собою масові скорочення в дозвілльєвій сфері.

Це призводить до того, що зменшується відсоток фактичної аудиторії, яка була готова до відвідування до публічних заходів як слухач і тільки 11% - як учасник процесу.

Незважаючи на глобальну ситуацію, українці все ще висловлюють необхідність організовувати заходи з популяризації української народної творчості. Необхідно підвищення обізнаності громадськості про основні культурно-мистецькі події та заходи.

Однак, незважаючи на зарубіжних партнерів, які намагаються впровадити в Україні власні методи та культурної політики, впливає, не один запропонований метод не може бути впроваджений як на державному, так і на місцевому рівнях. Це пов'язано, насамперед, із багатовіковою традицією формування української ідентичності, яка століттями боролася за право на власну ідентифікацію та незалежність. Тому найкориснішим є вивчення певних практик міст та регіонів України.

Зібрана і проаналізована статистика дає зробити висновки:

У зв'язку з обмеженнями коронавірусної пандемії COVID 19 - не представлено жодних дозвілєвих альтернатив для населення. Люди проводять час за домашніми активностями, відбулася трансформація соціокультурної діяльності в сторону діджиталізації та інформаційних технологій. Індустрія розваг адаптувалася до кризових умов. Власники бізнесу представили персональні програмні рішення, серед них онлайн-кінотеатри і технології проведення віртуальних концертів.

Державі належить направити свої ресурси на розробку національних конкурентних продуктів. Створити і впровадити проект ліквідації наслідків соціокультурної кризи.

РОЗДІЛ 3. ПРОЕКТ ВДОСКОНАЛЕННЯ КОНЦЕРТНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УКРАЇНІ

3.1 Пропозиції щодо покращення системи організації концертної діяльності

Сучасна соціокультурна сфера перебуває в стані докорінних трансформацій, що суттєво впливає на музичну індустрію, зокрема концертну діяльність. Для вирішення поставлених завдань, необхідна розробка комплексного та проектного підходу в організації концертної діяльності як основи її ефективного управління. Інтеграція сучасних програмних продуктів до чинного законодавства позиції з управління та оптимізації соціокультурних процесів є основою теоретичних і практичних методів даного проекту, надзвичайно актуальним є питання орієнтації в концертному просторі та формування власної моделі її розвитку, що матиме відображення в проекті розвитку концертної діяльності і мистецтва в Україні.

Аналізуючи сучасне соціокультурне положення, варто виділити пріоритетні проблемні напрями:

- малий процент кадрів застосовує сучасні програмні продукти;
- недостатньо розвинена взаємодія культурних секторів та лідерів думок;
- недостатня динаміка міжнародної співпраці і культурного обміну;
- використання застарілих технологій, проблема консерватизму.

Ключовими проблемними питаннями подальшої трансформації соціально-культурної сфери (концертної діяльності) України є:

Рівень компетентності кадрів. Брак досвіду та практичних навичок у музичній індустрії та володінні інформаційними продуктами, і, як наслідок, відсутність розуміння сучасних тенденцій;

Важкопрогнозований вплив коронавірусної інфекції на глобальну дозвіллеву сферу;

Відсутність програми виробництва та розвитку національного програмного забезпечення, діяльність якого була б спрямована вдосконалення концертної діяльності, на задоволення попиту на кінцевого споживання;

Проблема жанрової толерантності певних груп населення.

Отже, проект програми розвитку концертної діяльності в Україні передбачає, що у 2021 - 2024 роках буде здійснено комплекс заходів щодо збереження, розвитку та модернізації існуючої мережі закладів культури, їх сучасного обладнання, підтримання культурної якості, підвищення компетентності, розробка професійних художніх умов для творчого розвитку, зокрема в концертній діяльності

Комплекс інструментів розробляється до публічної презентації і містить представлені складові:

цілісність запропонованих рішень ретельно опрацьована структуровано;
інноваційність представленого проекту приведе до еволюції в індустрії розваг та музичній сфері. Інноваційність привносить переосмислення культурних благ;

автономність концертної діяльності вплине на культурну насиченість регіонів;

адаптивність - проект здатний функціонувати в нестабільних і динамічних умовах культурного життя.;

складність - це ряд виробничих проблем і труднощів при реалізації комплексних засобів, що охоплюють усі сфери культурно-дозвілєвої сфери.

Ефективність представлених комплексних складових дозволяє збільшити ймовірність на успішну інтеграцію проекту.

Змінюється парадигма соціокультурної політики [21, с. 40]:

- реорганізація соціокультурних інститутів дозволила позбутися від стереотипів і сформувало толерантне мислення;

- від відповідальності за культуру вищих посадових осіб до спільної відповідальності громади за формування базової ідентичності регіону.

Цільова вибірка проекту:

- громадяни різних вікових та соціальних класів;
- музичні діячі;
- туристи;
- національні громади;
- організації концертної сфері із різними формами підпорядкування;
- інститути суспільства;
- інші.

Проект програми розвитку та вдосконаленню концертної діяльності на 2021 - 2024 роки був підготовлений відповідно до державної політики та групової діяльності, спрямованої на трансформацію соціально-культурної сфери, особливо в концертній діяльності.

Сучасні тенденції та напрацювання в державі, вказують на існуючі проекти удосконалення концертної діяльності окремих міст, регіонів, які необхідні для отримання фінансування з бюджету, але вони не відображають реальної ситуації у сфері «Культура та групова діяльність». Подібна тенденція характерна для Міністерства культури та інформаційної політики України. Однак сьогодні в Україні існує безліч тенденцій, спрямованих на створення Стратегічної програми.

Головною метою проекту є створення технічного культурного середовища, що виробляє інноваційні креативні ідеї в галузі зокрема концертної діяльності та соціального розвитку, і яке стає основою для розвитку креативної економіки та концертної діяльності в Україні.

СТРАТЕГІЧНІ ЦІЛІ:

1. Створення конкурентного концертно-культурного середовища.
  - 1.1. Модернізація позашкільної художньої освіти, розвиток сучасних напрямків культури на базі художніх шкіл.
  - 1.2. Створення якісної культурної та концертної інфраструктури засобами програмних продуктів.

1.3. Впровадження механізмів культурного менеджменту, які відкривають нові культурні ініціативи та мистецькі таланти та спонукають їх до самореалізації.

2. Створення середовища та умов для вільного творчого самовираження.

2.1. Формування творчого класу українців.

2.2. Заповнення простору для всебічного творчого розвитку громадян.

2.3. Організація культурного середовища для творчої діяльності мешканців. Підтримка самовираження як основної форми людської гідності та соціальної інтеграції без шкоди для віку, статі, етнічного походження чи інших форм дискримінації, що заважає здійсненню повної свободи.

3. Створення умов для розвитку міжкультурного відкритого простору із вільним доступом до інформації.

3.1. Формування цілісного інформаційного та культурного середовища;

3.2. Розвиток України як території міжкультурного діалогу. Здійснення заходів, спрямованих на підтримку та розвиток культурних спільнот.

3.3. Формування відкритого міжкультурного простору.

4. Трансформація культурного простору.

4.1. Трансформація візуального простору України;

4.2. Підтримка інноваційних та мультидисциплінарних проєктів, культурно-мистецьких заходів, що формують імідж території як туристичної визначної пам'ятки.

2. ОСНОВНІ ПРИНЦИПИ.

Проєкт базується на стратегічному принципі "чотирьох Т":

1) талант;

2) технологія;

3) толерантність;

4) трансформація.

Ядром сучасного суспільства є творча особистість. Перше місце у розвитку культурного середовища посідають талант, мотивація та творчі ресурси людини.

Технологія. У ХХІ столітті розвиток постіндустріального суспільства базується на розвитку креативної економіки. Основою креативної економіки є індивідуальний творчий потенціал, що сприяє створенню фактично нових музичних (художніх) напрямлень.

Знання власних прав та можливостей, наявність права на реалізацію своїх думок та ідей, відкрито спілкуватися зі світом - все це компоненти, спрямовані на руйнування стереотипів та комплексів.

Ідея соціально-культурного середовища країни в діалогах будує загальну структуру програми за чотирма основними напрямками:

- зворотній зв'язок у суспільстві;
- зворотній зв'язок у мистецтві;
- зворотній зв'язок в освіті;
- зворотній зв'язок в економіці.

Діалоги повинні відбуватися на трьох рівнях: місцевому, регіональному та міжнародному.

Трансформація. Трансформація - це зміна, що включає трансформацію культурних явищ та процесів; внутрішні трансформації культури матимуть зовнішні прояви та формуватимуть туристично привабливий імідж території.

Отже, значна роль у вихованні, розвитку, соціальному формуванні особистості сьогодні належить соціокультурному простору, який є ключовим елементом культурної політики держави та основою культурного становлення та творчої реалізації людини протягом усього життя.

На думку ЮНЕСКО, сьогодні освіта в соціокультурному просторі "є відкритою неформальною паралельною освітою, здатною швидко і мобільно реагувати на зміни в соціальному середовищі, різноманітність потреб і мотивів суспільства, здібностей дітей" [10, с.55].

Таким чином, ми діагностували пріоритетні напрямки, яким варто приділити увагу в новій програмі державного розвитку:

Комплексний розвиток творчого потенціалу, як засад формування музичних можливостей українських артистів, побудова конкурентноспроможної

концертної ситуації, інтерпретація зарубіжного досвіду, впровадження програмних продуктів у цифровий простір.

Оснащення концертних майданчиків необхідними умовами для впровадження передових технологій. На території України перебувати два концертні зали з технологією "4DX", що дозволяє вивести дозвільної діяльності на новий рівень. Інтерактивні технології викликають більш глибоке занурення і здатні підвищити попит на концертні заходи, що призведе до розвитку галузі.

Недостатня підтримка і фінансування з боку держави привів до пасивності заходів. Актуальні соціокультурні трансформації привели до занепаду індустрії, організаторам довелося скорочувати витрати на утримання та оплату своєї діяльності. Продюсери бояться йти на ризик і інвестувати кошти в концертний бізнес, перспективних, але нишевих митців.

Дослідивши представлені проблеми, потрібно внести поправки в чинне законодавство, особливо важливо відзначити перерозподіл державного і муніципального бюджету окремих регіонів, де концертна індустрія є наслідком негативного впливу сучасних соціокультурних трансформацій:

1) Необхідно внести доповнення та зміни до Закону України "Про культуру", які б сприяли інноваціям у цій галузі. У поточній редакції Закону така діяльність регулюється дуже загально. Зокрема, у статті 20 фігурує такий зміст: «Держава забезпечує створення умов для інвестиційної та інноваційної діяльності у сфері культури. Юридичним та фізичним особам гарантується дотримання своїх прав та законних інтересів під час інвестиційно-інноваційної діяльності в закладах культури» [14, с.63].

Отримані дані дають підстави для пропозицій вдосконалення основного законодавства, вказані наявні недоліки та розпливчасті формулювання;

2) Застарілі методи управління і організації робочого процесу, потребують заміни, новою, затвердженою методологічною базою, у створенні зовнішнього підходу використання не лише регіонального досвіду, а і світового.

Пріоритетним напрямом є відмова від використання застарілого комплексу програмних продуктів та формуванні відповідного технічного

відділу, який розробляє програмне забезпечення забезпечення, що відповідає регламентованим нормам;

3) Фінансування має поширюватися не тільки на прикладні програмні продукти, але й на організацію проведення досліджень та статистичного обліку в області концертної діяльності. Це допоможе в діагностиці негативних тенденцій, сегментуванні креативного простору. Арт-об'єкти функціонують в умовах тотальної конкуренції і поява на ринку інструментів глибокої аналітики - зробить доступнішими вхід на досуговое поле. У нашій концепції, монополія позитивно впливає на якість кінцевого продукту;

4) Капітальним недоліком, який перешкоджає реклами та просування профільних заходів, є відсутність профільних інтернет-ресурсів, спрямованих на оптимізацію концертної, музичної, показової діяльності. Потенційний відвідувач не отримує належного, своєчасного інформування, висвітлення досугового положення в регіоні.

Представлена модель в довгостроковій перспективі позитивно проявить себе, з огляду на сучасні тенденції, при інтеграції до управлінської галузі. Створення регулюючого органу контролю і моніторингу призведе до історично високих показників індексу щастя.

3.2 Очікувані результати від реалізації проекту

Діяльність музичних закладів спрямована на створення, поширення та популяризацію культурної спадщини, організацію змістовного дозвілля населення, набуття знань, навичок, інтересів, забезпечення потреби у творчій самореалізації українців.

Головною метою клубних закладів є залучення та інтеграція мешканців до культурного та турботного середовища, сприяння їхньому творчому, духовному розвитку та дозвіллевим потребам.

Позитивні наслідки впровадження проекту:

- розробка комплексу програмних продуктів (онлайн-сервісів), які містять інформацію про події, артистів, новинні матеріали) з орієнтиром на збільшення зацікавленої аудиторії. Впровадження VST-плагінів до науково-методичної бази;

- задоволення попиту населення на музичні події, привнесення різноманіття у повсякденне життя, особливо в умовах пандемії COVID-19;

- підвищення динаміки поширення тематичних, профільних установ (музичні, театральні школи);

- максимізація інтерактивних проєктів для залучення потенційних талантів;

- організація та поширення тематичних конкурсів, хакатонів, для підтримки змагального духу;

- поява на міжнародному інформаційному полі національних зірок;

- культурно - масова робота.

Організація тематичних публічних івентів, фестивалів, свят, тощо протягом 2021-2024 років.

У наш час ринкові відносини, соціально-економічні реформи та демократизація суспільства збільшують попит населення та туристів на якісні послуги з максимальним використанням усіх сфер діяльності закладу, збільшення їх асортименту та впровадження сучасних програмних продуктів.

Художні проєкти та концертна діяльність.

Мета:

- презентація роботи колективу, вдосконалення виконавських навичок;

- створення нового культурного продукту, орієнтованого на різні вікові групи;

- підвищення культурного рівня та збагачення духовного світогляду громадян.

Організаційні заходи.

Мета:

- популяризація роботи закладу та концертна діяльність колективів;

- розширення репертуарної політики, якісне забезпечення концертної діяльності;

- творча співпраця з колективами східної Європи та світу;

- культурний обмін, розширення міжнародної співпраці;

- популяризація виконавського мистецтва, обмін досвідом.

Таким чином, основною метою діяльності є:

- організація базового культурно-мистецького центру, популяризація українського національного музичного мистецтва, закріплення на його території потужного культурно-мистецького арсеналу для формування соціального настрою;

- створення позитивного образу країни, підвищуючи репутацію шляхом міжнародного співробітництва та програм культурного обміну;

- створення методологічних довідників, гайдлайнів направлених успішну організацію заходів;

ЗАВДАННЯ:

- 1) Організація, проведення інтерактивних онлайн-вебінарів, майстер-класів, за підтримки працівників державних музичних шкіл;

- 2) Ретельний контроль і інтенсивна підтримка бюджетних структур;

- 3) Сприяння до інтеграції програмних продуктів до закладів культури;

- 4) Формування профільного PR-відділу для інформаційного супроводу та просування проекту.

Таким чином, Міністерству культури та інформаційної політики України належить трудомістка місія по впровадженню представлених в роботі продуктів, методів і рішень. Глобальна місія полягає в інтеграції проекту до чинного законодавства. В додаток юридичних рішень, місія полягає в безшовній реорганізації соціокультурної діяльності.

Торкаючись закону "Про культуру", доцільно винести на розгляд питання про перерозподіл національного культурного фонду, припустити зміни форми монетизації. З огляду на епідеміологічну ситуацію в країні, наслідки якої

відображаються в кризі масових заходів, доцільним є визначення пріоритетів боротьби з занепадом дозвільної культури і музичної індустрії.

Щоб виключити збої і потенційні застої в роботі системи, необхідний перманентний контроль, догляд за підтримкою програмного забезпечення. Регулярний випуск оновлень, що містить виправлення помилок і додавання нового функціоналу, повинен виконуватися компетентною структурою, але це вимагає використання додаткових ресурсів для підтримки функціонування й стабільності системи. Виникає необхідність в оптимізації фінансового розподілу коштів. Для вирішення даної проблеми потрібно спроектувати спеціалізований фонд. Даний фонд повинен бути прозорим і відкритим для інвестування. Крім оптимізації фінансових витрат, фонд повинен виконувати завдання що до аудиту грошових надходжень. Спонсори та фандрайзери повинні мати доступ до фінансової звітності.

Незважаючи на проведену аналітичну та теоретичну роботу, актуальними залишаються, практичні проблеми адаптації вікового покоління до використання сучасних програмних продуктів і інформаційних технологій в цілому. Міністерству культури та інформаційної політики України варто подбати про плавну, поетапну, інтеграцію проекту поліпшення концертної діяльності. Незважаючи на ефективність запропонованих технологій, слід приділяти увагу збереженню культурної спадщини і загальноприйнятих форм культурного дозвілля.

Особливу увагу потрібно приділити роботі персоналу в органах, відповідальних за культурну політику. Нам потрібна підготовка менеджерів, здатних реалізовувати інноваційну політику та створювати конкурентне середовище.

Варто відзначити, що Міністерству культури та інформаційної політики України в обов'язковому порядку, необхідно впровадити акредитаційної систему виявлення у арт-об'єктів і навчальних закладів можливості інтеграції комплексу сучасних програмних продуктів та технологій.

Створення регулюючого органу спонукає до використанні ефективного, практично об'єктивного, інструменту перевірки концертних заходів. Дієвим рішенням буде застосування готових, зарекомендованих себе європейських ГОСТ-ів (державних стандартів), практик і методологічних матеріалів

Заключним, пріоритетним напрямком - є боротьба із занепадом концертної сфери та кризою дозвільної діяльності. Дуже важливо визначити ефективний шлях ліквідації негативних наслідків соціокультурної трансформації. Цілком можливо, що буде це призведе об'єднання зусиль і постане питання про проведення міжнародного саміту, де будуть розглянуті поставлені проблеми

ВИСНОВКИ

Проведені дослідження в даній роботі, дозволили зробити наступні висновки:

1. Розкривши теоретичні засади регулювання концертної діяльності в сучасних соціокультурних умовах ми встановили, що організація концертної діяльності у соціокультурному просторі сучасного українського суспільства повинна враховувати закономірності (тенденції) його розвитку. Цей розвиток буде успішним за умови, що вітчизняний соціокультурний простір надає можливості для структурного та якісного вдосконалення, що забезпечує необхідну мобілізацію сил та ресурсів для адекватного реагування на виклики зовнішніх проблем, внесення відповідних корективів для оптимізації внутрішньої організації. Всі ці зміни повинні сприяти ефективному розвитку всіх засобів життя, необхідних для соціального розвитку, завдяки еволюції кожної людини як соціальної істоти.

2. Характеристика структури організації концертної діяльності як складової соціокультурної сфери дала нам змогу зрозуміти, що для забезпечення ефективного розвитку вітчизняного соціокультурного простору державним установам, науково-дослідним установам, усім суб'єктам культурної інфраструктури України, які мають відношення формування та використання національної спадщини, слід організувати систематичне дослідження сутності концертної діяльності соціальних структур на цьому етапі розвитку відвідування концертів.

3. Зарубіжний досвід організації концертної діяльності показав, що відповідно, сучасних умов, підтримка концертної діяльності та її суб'єктів, з боку держави повинна бути значно посилена шляхом створення умов для залучення інвестицій та зосередження уваги на розвитку культурних та мистецьких установ.

4. Досвід і статистика концертної діяльності в Україні показує, що концертна діяльність України наприкінці ХХ – на початку ХХІ століття, перейшла на новий етап свого розвитку в контексті національної та світової культури, що розкриває її перспективи та мистецький потенціал для впровадження сучасних програмних продуктів..

Представляючи найкращі досягнення української культури за кордоном, це сприяє поширенню зовнішнього іміджу України як європейської країни з оригінальними мистецькими традиціями та високим рівнем організації сучасних професійних концертів.

5. Інформаційні технології призвели до еволюції цифрових музичних технологій, що вдосконалили призначений для користувача досвід в створенні аранжувань, зведенні та мастерингу матеріалу. Організація концертних заходів прийшла до простої та доступної форми. З'явилися готові рішення (концепти, патерни, шаблони), але головним чинником, стала поява на ринку профільних програмних продуктів, які вдосконалили організацію музичних заходів та оптимізували процес створення музики.

І тому, з метою підтримки концертної діяльності необхідно:

- сприяти використанню актуальних інформаційних технологій, розширити репертуарну пропозицію, розробити нові інтерактивні форми художньої виразності, підтримка творчої діяльності авторів та виконавців;
- формувати та розвивати соціальні потреби у не популярних музичних напрямках, розширювати музичну свідомість і толерантність до певних жанрів;
- вдаватися до послуг ефективного менеджменту в галузі концертної діяльності.

Відповідно, одне з найважливіших завдань сучасної корпоративної діяльності в соціокультурному просторі - пов'язане з необхідністю позитивного впливу на стабілізацію ціннісної динаміки в українському суспільстві в процесі соціальної еволюції. Основною проблемою – є нестабільність процесів, що відбуваються в соціальних групах та між ними.

Варто звернути увагу на існуючу діалектичну єдність: представлені зміни як показник соціокультурної трансформації, визначаються соціально-економічною ситуацією в українському суспільстві, одночасно впливаючи на дану ситуацію.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Абрамович С. Д., Чікарькова М. Ю. Світова та українська культура. Львів : Світ, 2004. 344 с.
2. Безгін І. Д. Театр і глядач в сучасній соціокультурній реальності. Київ. держ. інститут театр. мист-ва ім. І.К.Карого. К. : КФ НВК "Наука", 2002. 336 с.
3. Борінштейн Є. Р. Розробка теорії соціокультурної трансформації у вітчизняній та зарубіжній науці: точка зору соціальної філософії. Соціальна філософія. Вісник СевНТУ: зб. наук. пр. Вип. 141/2013. Серія: Філософія. Севастополь, 2013.
4. Анучина Л. В., Гребенюк Н. Є., О. А. Лисенко О. А. Українська та зарубіжна культура. Харків : Одиссей, 2006. 375 с.
5. Багацький В. В., Кормич Л. І. Культурологія: історія і теорія світової культури ХХ ст. Київ : Кондор, 2004. 302 с.
6. Барсукова Н. Засоби діагностування виконавської майстерності майбутнього вчителя музики. Х. : ХНПУ ім. Г. Сковороди, 2013. 76 с.
7. Білоус В. Психологічні аспекти формування виконавської художньої майстерності. URL: http://knmau.com.ua/chasopys/06_NBUV/docs/15_Vilous.pdf
8. Білоцерківський В. Я., Шейко В. М. Історія української культури. Київ : Знання, 2009. 413 с.
9. Безклубенко С. Д. Етнокультурологія: Критичний аналіз наукових та методологічних засад. К., 2002.
10. Бойко О. П. Культура дозвілля у суспільстві ризику. Суми : ДВНЗ «УАБС НБУ», 2011. 285 с.
11. Виконавська майстерність музикантів-інструменталістів : зб. мат. Всеукр. наук. конф. «Виконавська майстерність музикантів-інструменталістів: історія, теорія та методи формування» (Київ, 18–20 квітня 2012). К. : Вид. центр КНУКіМ, 2012. 180 с.

12. Висоцький О. Ю. Історія української культури. Дніпропетровськ : НМетАУ, 2009. 130 с.
13. Виткалов В. Г. Українська культура. Сторінки історії ХХ століття. Рівне : Вертекс, 2005. 640 с.
14. Виткалов В. Г. Спеціальна підготовка здобувачів вищої освіти за ступенем бакалавра спеціальності 034 - «Культурологія». В. Г. Виткалов, Л. К. Костюк, Н. Г. Шолудько та ін. Рівне : РДГУ, 2016. 206 с.
15. Виткалов С. В. Рівненщина: культурно-мистецький потенціал в парадигмах сучасності. Рівне : ПП ДМ, 2012. 416 с.
16. Виткалов С. В. Культурно-мистецька Україна в регіональних вимірах : митці, художні колективи та організатори культурно-мистецького життя краю. Рівне : Дятлик М., 2014. 362 с.
17. Виткалов С. В. Українська культура. Рівне : РДГУ, 2015. 195 с.
18. Виткалов С. В. Історіографія культури України. Рівне : РДГУ, 2016. 186 с.
19. Гаврюшенко О. Історія культури : Навчальний посібник / Олександр Гаврюшенко, Василь Шейко, Любов Тишевська,; Наук. ред. Василь Шейко. К.: Кондор, 2004. 763 с.
20. Гейзинга Й. Homo Ludens. Досвід вивчення ігрового елемента культури / пер. з англ. О. Мокровольського. К. : Основи, 1994. 250 с.
21. Грушевський М. С. Історія української культури : у 6 т. 9 кн. К. : Либідь, 1993. Т. 1. 392 с.
22. Греченко В. А., Чорний І. В., Кушнерук В. А., Рижко В. А. Історія світової та української культури. Київ : Літера, 2000. 464 с.
23. Давидов М. Музично-виконавська майстерність. Виконавська майстерність музикантів-інструменталістів : зб. мат. Всеук. наук. конф. «Виконавська майстерність музикантів-інструменталістів: історія, теорія та методи формування» (Київ, 18–20 квітня 2012). К. : Вид. центр КНУКіМ, 2012.
24. Дуков Е. В. Концерт в истории западноевропейской культуры. Москва: КлассикаXXI. 2003. с. 151-168.

25. Європейська та українська культура в картинах. За ред. І. З. Цехмістро, В. І. Штанько, В. С. Старовойт та ін. Київ : Центр навчальної літератури, 2003. 320 с.
26. Історія української та зарубіжної культури. С. М. Клапчук, Б. І. Білик, Ю. А. Горбань та ін. Київ : Знання-Прес, 2007. 358 с.
27. Качкан В. А., О. Б. Величко, Н. М. Божко та ін. Історія української культури. Київ : Медицина, 2014. 231 с.
28. Кормич Л. Культурологія : (Історія і теорія світової культури ХХ століття): Навчальний посібник; М-во освіти і науки України, Одес. нац. юридична академія . 2-е вид.. Харків: Одіссей, 2003. 303 с.
29. Корній Л. П. Історія української музичної культури від давнини до початку ХХ століття. Київ : Муз. Україна, 2018. 364 с.
30. Корінний М. М., Шевченко В. Ф. Короткий енциклопедичний словник з культури. Київ : Україна, 2003. 384 с.
31. Котигоренко В. Етнічні протиріччя і конфлікти в сучасній Україні: політологічний концепт. К.: Світогляд, 2004. 722 с.
32. Кочубей Н. В. Соціокультурна діяльність : навчальний посібник. Суми : Університетська книга, 2015. 122 с.
33. Коханая О. Е. Социокультурные функции детского и молодежного театра: автореф. дисс. на соискание науч. степени докт. культурологии : спец. 24.00.01 "Теория и история культуры". М.: Московский государственный университет культуры и искусств, 2009. 46 с.
34. Кузьмін О. Є., Мельник О. Г. Основи менеджменту. Київ : «Академвидав», 2002. 262 с.
35. Кутузова Г. І. Культурно-дозвілєва діяльність. Луцьк : Захарчук В. М., 2013. 251 с.
36. Лащенко С. Наблюдения и заметки к истории исполнительского искусства и концертной жизни России 1880-х – 1890-х годов. Аспекти історичного музикознавства : зб. наук. праць. Х. : ХДУМ ім. І. П. Котляревського, 2010. № 4. С. 183-192.

37. Лекції з історії світової та вітчизняної культури. За ред. проф. А. Яртися та проф. В. Мельника. Львів : Світ, 2005. 568 с.
38. Литвин В. Україна на межі тисячоліть (1991 – 2000 рр.). К., 2000. 360 с
39. Личковах В. А., Юайхулліна Г. Етнокультурологія. Київ : НАКККіМ, 2018.
40. Мартынов В.И. Зона Opus Posth, или Рождение новой реальности. М. : Классика-XXI, 2011. 288 с.
41. Михайлова О.Ю. Блогосфера як інструмент соціокультурних трансформацій в сучасній Україні. Наукові записки Інституту політичних і етнонаціональних досліджень ім. І.Ф. Кураса НАН України. 2014. Вип. 4-5 (72-73).
42. Морено Я. Л. Социометрия : Экспериментальный метод и наука об обществе / пер. с англ. М. : Академический Проект, 2001. 384 с.
43. Мошек Г. Є., Поканєвич Ю. В., Соломко А. С., Семенчук А. В. Менеджмент. Київ : Кондор, 2009. 392 с.
44. Нагорна Л. П. Соціокультурна ідентичність: пастка ціннісних розмежувань. К.: ІПіЕНД ім. І.Ф. Кураса НАН України, 2011. 272 с.
45. Нефедов С. Культурологічний аспект виконавської майстерності (на прикладі баянної виконавської школи)/ URL: <http://sm.etnolog.org.ua/zmist/2012/1/23.pdf>
46. Пальм Н. Д., Гетало Т. Є. Історія української культури. Харків : Вид. ХНЕУ, 2013. 296 с.
47. Петрова І. В. Проектування в соціально-культурній сфері. Київ : Вид-во КНУКіМ, 2007. 372 с.
48. Поплавський М. М. Менеджер культури. Київ : МП «Леся», 1996. 416 с.
49. Попович М. В. Нарис історії культури України. Київ : АртЕк, 2001. 728 с.

50. Рудьєв В. А., Гуткевич С. О. Менеджмент. Київ : «Центр учбової літератури». 2011. 311 с.
51. Склярєнко Г. Я. Сучасне мистецтво України. Портрети художників. Київ : Huss. 2018. 472 с.
52. Соціальні трансформації в Україні: пізній сталінізм і хрущовська доба: колективна монографія. К.: Ін-т іст. Укр., 2014. 697 с.
53. Тексти культури: дослідження, інтерпретація. Київ : Ін-т культурології НАМ України, 2017.
54. Ткач Д. І. Сучасна Угорщина в контексті суспільних трансформацій. К.: МАУП, 2004. 480 с.
55. Українська і зарубіжна культура. Навчальний посібник /Під заг. ред. Заболоцької К. В. Донецьк: «Східний видавничий дім», 2001.
56. Хома І. Я., Сова А. О., Мина Ж. В. Історія української культури. Львів : Видавництво «Львівської політехніки». 2012. 356 с.
57. Шейко В. М., Білоцерківський В. Я. Історія української культури. Київ : Знання, 2011. 271 с.
58. Шульга Р. Соціокультурний вимір художнього життя в Україні. Культура. Суспільство. Особистість : навч. посіб. К. : Інститут соціології НАНУ, 2006.
59. Чорна Н. В., Горячківська Г. М. Історія української культури. Харків : ХНУРЕ, 2012. 200 с.
60. Яременко Н. В. Дозвіллезнавство. Фастів : «Поліфаст», 2007. 46с.